

S T R A T E G I A
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE MASZEWO
NA LATA 2015 – 2020

MASZEWO, 2015

Spis treści

WSTĘP.....	5
I PROCEDURA TWORZENIA STRATEGII.....	6
1.1 Uwarunkowania prawne.....	6
1.1.1 Ustawa o pomocy społecznej.....	6
1.1.2 Ustawy regulujące system pomocy społecznej.....	7
1.2 Metodyka pracy nad strategią.....	8
II AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM STRATEGII.....	9
2.1 Położenie, powierzchnia.....	9
2.2 Charakterystyka gminy Maszewo.....	11
2.3 Oświata, kultura, sport	13
2.4 Bezpieczeństwo.....	14
2.5 Polityka mieszkaniowa.....	14
III DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ.....	15
3.1 Pomoc społeczna.....	15
3.1.1 Klienci instytucji pomocy społecznej.....	16
3.1.1.1 Charakterystyka rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	16
3.1.1.2 Populacja klientów pomocy społecznej – w ujęciu demograficznym.....	18

3.1.2 Powody korzystania z pomocy społecznej.....	19
3.1.2.1 Natężenie poszczególnych powodów korzystania z pomocy społecznej w latach 2010-2013.....	22
3.1.3 Populacja dzieci i młodzieży w pomocy społecznej.....	40
3.1.3.1 Charakterystyka środowisk z dziećmi objętych pomocą społeczną.....	40
3.1.3.2 Charakterystyka uczniów szkół Gminy Maszewo w opinii pedagogów.....	43
3.1.4 Populacja osób starszych w pomocy społecznej.....	46
3.1.5 Wybrane formy pomocy.....	47
3.1.5.1 Zasilek celowy.....	47
3.1.5.2 Dodatek mieszkaniowy.....	48
3.1.5.3 Świadczenia rodzinne.....	49
3.1.5.4 Kontrakt socjalny.....	51
3.1.5.5 Program aktywności lokalnej.....	51
3.1.5.6 Aktywna integracja	52
3.1.5.7 Usługi opiekuńcze.....	52
3.1.5.8 Kierowanie do domu pomocy społecznej	54
3.1.5.9 Poradnictwo specjalistyczne.....	56
IV ŚRODKI FINANSOWE PRZEZNACZONE NA POMOC SPOŁECZNĄ.....	57
V INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ	58
VI ANALIZA SWOT.....	59
VII CELE STRATEGII.....	65
7.1 Cel główny strategii	65
7.2 Struktura obszarów priorytetowych	66
7.2.1 Obszar priorytetowy I – Polityka wobec rodziny	67
7.2.1.1 Cel strategiczny - wzmocnienie pozycji rodziny w obliczu jej kryzysu.....	67
7.2.1.2 Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań.....	68
7.2.1.3 Beneficjenci	69
7.2.1.4 Prognoza zmian – efekty i korzyści realizacji celu	69
7.2.1.5 Uwarunkowania realizacji celu.....	69
7.2.2 Obszar priorytetowy II – Polityka wobec osób starszych i niepełnosprawnych.....	70
7.2.2.1 Cel strategiczny – ułatwianie funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.....	70
7.2.2.2 Cele operacyjne – kierunki działań.....	71

7.2.2.3 Beneficjenci	72
7.2.2.4 Prognoza zmian – efekty i korzyści realizacji celu.....	72
7.2.2.5 Uwarunkowania realizacji celu.....	72
7.2.3 Obszar priorytetowy III – Polityka wobec osób bezrobotnych	73
7.2.3.1 Cel strategiczny – wspieranie aktywności osób bezrobotnych na rynku pracy.....	73
7.2.3.2 Cele operacyjne – kierunki działania.....	74
7.2.3.3 Beneficjenci	75
7.2.3.4 Prognoza zmian – efekty i korzyści realizacji celu.....	75
7.2.3.5 Uwarunkowanie realizacji celu.....	75
7.2.4 Obszar priorytetowy IV – Polityka wobec zagrożeń.....	76
7.2.4.1 Cel strategiczny – ograniczenie zagrożeń występujących w społeczeństwie.....	76
7.2.4.2 Cele operacyjne – kierunki działania	77
7.2.4.3 Beneficjenci	79
7.2.4.4 Prognoza zmian – efekty i korzyści realizacji celu.....	79
7.2.4.5 Uwarunkowania realizacji celu.....	79
7.2.5 Obszar priorytetowy V – Polityka wobec służb socjalnych w Gminie Maszewo	80
7.2.5.1 Cel strategiczny – systemowe i techniczne wzmocnienie działań służb socjalnych gminy Maszewo.....	80
7.2.5.2 Cele operacyjne – kierunki działania.....	81
7.2.5.3 Beneficjenci.....	82
7.2.5.4 Prognoza zmian – efekty i korzyści realizacji celu	82
7.2.5.5 Uwarunkowania realizacji celu	82
VIII KOORDYNATOR.....	83
IX ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	83
X SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI.....	84
10.1 Założenia strategii.....	84
10.2 Cele strategiczne i wskaźniki ich realizacji	87
10.3 Monitoring realizacji strategii	89
10.4 Zmiany w strategii	89
PODSUMOWANIE	90
SPIS TABEL	91

SPIS WYKRESÓW.....	93
---------------------------	-----------

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2015 – 2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, mającym stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany tych stanów rzeczy występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 163), który stanowi: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*

Cele założone w strategii są kompatybilne z celami horyzontalnymi określonymi w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2014-2020, z celami Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.

Do prac nad strategią można podejść w dwojaki sposób: po pierwsze jako do dokumentu wymaganego przez prawo i niezbędnego przy ubieganiu się o fundusze strukturalne lub po drugie można potraktować strategię, jako szanse na integrację i mobilizację sił społecznych i środków finansowych w celu rozwiązania, czy złagodzenia wielu problemów społecznych. Tworzenie strategii i jej realizacja ma także aspekt edukacyjny, gdyż może znacząco wpłynąć na jakość realizowanej lokalnej polityki społecznej.

Strategia wskazuje obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie realizowana zgodnie z przyjętymi celami i kierunkami działań, w oparciu o przesłanki wynikające z dokumentów strategicznych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim i lokalnym. Powinna przyczynić się do rozwiązywania podstawowych problemów społecznych Gminy Maszewo.

Odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która procentuje dla wszystkich mieszkańców. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększeniu aktywności społecznej, także w obszarze rynku pracy.

I PROCEDURA TWORZENIA STRATEGII

1.1 UWARUNKOWANIA PRAWNE

Obecnie wiele aktów prawnych reguluje zadania szeroko pojętej pomocy społecznej oraz innych dziedzin ze sfery społecznej takich jak: edukacja, zdrowie, rynek pracy, sport, kultura itd. Większość zadań realizowana jest przez samorząd z dochodów własnych, subwencji i dotacji. Do realizacji zadań przewidziano również liczne programy m.in. takie jak :

- program pomocy państwa w zakresie dożywiania
- program powrót osoby bezdomnej do społeczności
- krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- program opieki nad dzieckiem i rodziną
- krajowy program zatrudnienia

Poza programami wynikającymi z przepisów ustawowych opracowano szereg programów resortowych, których powodzenie jest możliwe wyłącznie przy zaangażowaniu władz lokalnych, a nie tylko instytucji rządowych.

Wielkość i różnorodność programów kierowanych do społeczności lokalnych wymaga sprawnej koordynacji. Wydaje się, że naturalnym narzędziem do realizacji tych celów może być także strategia rozwiązywania problemów społecznych.

1.1.1 USTAWA O POMOCY SPOŁECZNEJ

Organizację systemu pomocy społecznej oraz uwarunkowania prawne określiła ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, obowiązująca od dnia 1 maja 2004r. Ustawa określiła :

- zadania w zakresie pomocy społecznej,
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- organizację pomocy społecznej,
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej,

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucja polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

1.1.2 USTAWY REGULUJĄCE SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej poza ustawą o pomocy społecznej regulują również inne ustawy do najważniejszych należą :

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 114) – regulująca system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości z budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej.
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.) - stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców.
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.) – ochrona zdrowia psychicznego w świetle ustawy polega w szczególności na :
 - promocji zdrowia psychicznego,
 - zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,

- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.
- Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012r. poz.1228 ze zm.) – regulująca zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji, warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.) – reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnieniu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.) - wprowadza kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Reguluje obszary: prowadzenie działalności pożytku publicznego, uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane, nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.
- Ustawa z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2012 r. poz. 1356 ze zm.) – reguluje zasady prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu.

1.2 METODYKA PRACY NAD STRATEGIĄ

W celu kompleksowego i prawidłowego przygotowania strategii zebrano materiały, dane liczbowe i sporządzono niniejszy dokument ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Opracowanie niniejszego dokumentu wymagało synergii działania wielu jednostek służb społecznych nie tylko z terenu Gminy, ale i Powiatu. Dokument był konsultowany z przedstawicielami Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie. Z uwagi na fakt, iż osta-

teczny kształt strategii nadali pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie, bez udziału zewnętrznych podmiotów specjalizujących się w tworzeniu tego typu dokumentów, prace trwały kilka miesięcy i zostały zakończone w 2014 roku. Prezentowane w dokumencie dane liczbowe dotyczą lat 2010 – 2013.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Maszewo została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie, Urzędu Miejskiego w Maszewie oraz dane uzyskane z Urzędu Statystycznego w Szczecinie, Powiatowego Urzędu Pracy w Goleniowie oraz instytucji i organizacji współpracujących z OPS w Maszewie.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej została opracowana część operacyjna strategii na najbliższe lata, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze polityki społecznej w Gminie Maszewo.

Rola Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie jest znacząca w polityce społecznej Gminy i należy dążyć do wzmocnienia i rozwoju różnego rodzaju usług świadczonych przez Ośrodek dla różnego rodzaju grup klientów (poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej) oraz w następstwie tego do wzmocnienia postaw aktywnych klientów oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązaniu problemów, a nie nastawionych tylko na uzyskanie wsparcia materialnego.

Dokument jest syntezą wypracowanych kierunków działania. W procesie monitoringu należy aktualizować i dostosowywać do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia społeczno – gospodarczego kierunki i działania w ramach strategii.

Strategia jest bowiem podstawą do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych, mających na uwadze realizację celów zawartych w strategii.

II AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM STRATEGII

2.1 POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA

Gmina Maszewo jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-zachodniej Polsce, w środkowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Zajmuje powierzchnię 210,00 km² i liczyła 8485 mieszkańców w roku 2010, 8498 - w 2011 roku, 8508 - w 2012 roku, 8515 - w 2013 roku.

Miejsko-wiejska Gmina Maszewo jest jedną z sześciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu goleniowskiego. Do gminy, oprócz miasta Maszewa, należą dwadzieścia cztery sołectwa (rycina 1): Bagna, Bielice, Budziszowce, Darż, Dąbrowica, Dębice, Dobrosławiec, Godowo, Jarosławki, Jenikowo, Korytowo, Maciejewo, Maszewko, Mieszkowo, Mokre, Nastazin, Pogrzymie, Przemocze, Radzanek, Rożnowo, Sokolniki, Tanowo, Wisławie, Zagórcze. Od północy gmina Maszewo graniczy z gminami Osina i Nowogard, od wschodu – z gminami Dobra i Chociwel, od południa – z gminami Stara Dąbrowa i Stargard Szczeciński, a od zachodu – z gminą Goleniów.

Rycina1. Gmina Maszewo

Gmina położona jest na Równinie Nowogardzkiej. Pomimo że od zachodu graniczy z Puszcą Goleniowską, to w granicach gminy lasy występują tylko w północno-zachodniej części, pozostałe tereny to obszary rolnicze. Występuje tu kilka czystych jezior (w II klasie czystości) – największe z nich to Jezioro Lechickie na rzece Stepnica.

2.2 CHARAKTERYSTYKA GMINY MASZEWO

Tabela 1. Powierzchnia i ludność w 2013 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2015 - 2020

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w km ²	LUDNOŚĆ				Kobiety na 100 mężczyzn
		ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²	
Województwo Zachodniopomorskie	22 892	17178861	836953	881908	75	105
Powiat Goleniowski	1616	82270	40603	41667	51	103
Gmina miejsko – wiejska Maszewo	211	8717	4363	4354	41	100
w tym Gmina Maszewo	205	5380	2769	2611	26	94
w tym Miasto Maszewo	6	3337	1594	1743	556	109

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

Analiza danych źródłowych Głównego Urzędu Statystycznego w Szczecinie wskazuje, że ilość kobiet i mężczyzn zamieszkujących zarówno teren Gminy i Miasta w 2013 r. była bardzo zbliżona – utrzymuje się podobna, zrównoważona proporcja obu płci. W samym mieście w 2013 r. zamieszkiwało 3337 osób, a na terenie wiejskim 5380 osób.

Tabela nr 2 . Ludność według płci i wieku w 2013 r. (ogółem)

Wyszczególnienie	W WIEKU											
	Ogółem	0-4 lat	5-9 lat	10-14 lat	15-19 lat	20-24 lat	25-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	70 lat i więcej
OGÓŁEM												
Województwo Zachodniopomorskie	1718861	83673	85805	80175	94965	114251	132909	282440	212754	263198	210841	157850
Powiat Goleniowski	82270	4360	4487	4356	4890	5802	62580	13661	10422	12222	9433	6379
Gmina miejsko – wiejska Maszewo	8717	479	522	515	630	701	683	1400	1130	1183	833	641
w tym Gmina Maszewo	5380	305	331	305	379	455	438	848	690	749	491	389
w tym Miasto Maszewo	3337	174	191	210	251	246	245	552	440	434	342	252

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

W Gminie Maszewo najwięcej ludności jest w przedziale wiekowym 30-39 lat, po tym przedziale utrzymuje się tendencja wzrostowa ludności.

Tabela nr 3 . Liczba kobiet w 2013 r.

Wyszczególnienie	W WIEKU											
	Ogółem	0-4 lat	5-9 lat	10-14 lat	15-19 lat	20-24 lat	25-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-69 lat	70 lat i więcej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2015 - 2020

OGÓŁEM												
Województwo Zachodniopomorskie	881908	40653	41843	38897	46521	55816	64803	138478	105116	134796	112328	102557
Powiat Goleniowski	6522	295	374	353	422	496	502	985	763	953	685	3536
Gmina miejsko – wiejska Maszewo	4354	218	262	245	325	343	337	688	513	566	427	430
w tym Gmina Maszewo	2611	137	163	140	193	219	205	412	304	353	238	247
w tym Miasto Maszewo	1743	81	99	105	132	124	132	276	209	213	189	183

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

W 2013 roku najwięcej kobiet odnotowano w wieku 30 – 39 lat. Poniżej 30 lat, wskaźniki liczebności kobiet i dziewczynek maleje.

Tabela nr 4. *Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2013 r.*

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	W WIEKU					
		przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
		RAZEM	W TYM KOBIETY	RAZEM	W TYM KOBIETY	RAZEM	W TYM KOBIETY
Województwo Zachodniopomorskie	1718861	249653	121493	1161774	545530	307434	214885
Powiat Goleniowski	82270	13203	6420	56086	26112	12981	9135
Gmina miejsko-wiejska Maszewo	8717	1516	725	5960	2772	1241	857
w tym Gmina Maszewo	5380	941	440	3720	1686	719	485
w tym Miasto Maszewo	3337	575	285	2240	1086	522	372

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

Struktura wiekowa ludności w 2013 roku na terenie gminy Maszewo kształtowała się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym – 1516 osób, w tym 725 kobiet;
- ludność w wieku produkcyjnym – 5960 osób, w tym 2772 kobiety;
- ludność w wieku poprodukcyjnym – 1241 osób, w tym 857 kobiet.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że obserwuje się nieznaczny, ale wzrost ludności w wieku produkcyjnym, ale równocześnie widać stałą tendencję wzrostową ludności w wieku poprodukcyjnym. O ile wzrost udziału osób w wieku produkcyjnym jest zdecydowanie zjawiskiem

korzystnym dla potencjału własnego Gminy, o tyle proporcje liczby osób w wieku poprodukcyjnym są niekorzystne i utrzymywanie się tej tendencji może w przyszłości skutkować negatywnym wpływem na zdolności rozwojowe Gminy. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne warto podkreślić szczególnie trudną sytuację materialną osób starszych utrzymujących się z rent i emerytur. Wysokość świadczeń jest w dużym stopniu zbyt niska, aby w wystarczający sposób zaspokoić potrzeby osób starszych szczególnie w sytuacjach, gdzie występują u nich problemy zdrowotne. Potrzeby osób w wieku poprodukcyjnym będą wzrastać wraz ze zmieniającą się strukturą demograficzną. Taką tendencję należy również wziąć pod uwagę przy planowaniu rozwoju gminy w sferze polityki społecznej, odnoszącej się do osób starszych i niepełnosprawnych i rozwoju usług społecznych dla tej grupy.

2.3 OŚWIATA, KULTURA, SPORT

Na terenie Gminy Maszewo funkcjonują: Szkoła Podstawowa w Dębicach, Szkoła Podstawowa w Rożnowie, Szkoła Podstawowa w Maszewie, Gimnazjum w Maszewie, Przedszkole w Maszewie, Niepubliczne Przedszkole Niezapominajka w Maszewie, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Maszewie, Ognisko Przedszkolne Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Dębicach, Środowiskowe Ogniska Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w: Maszewie, Darżu, Bielicach, Świetlice Środowiskowe w: Bagnach, Jenikowie, Korytowie, Maciejewie, Nastazinie, Radzanku, Sokolnikach.

Tabela nr 5. Uczniowie Szkół Podstawowych i Gimnazjum funkcjonujących na terenie Gminy Maszewo

Typ szkoły	Liczba uczniów w roku szkolnym			
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Gimnazjum w Maszewie	357	359	330	298
Szkoła Podstawowa w Maszewie	408	331	320	311
Szkoła Podstawowa w Dębicach	188	180	180	167
Szkoła Podstawowa w Rożnowie	118	109	121	109

Źródło: Urząd Miejski w Maszewie

W szkołach podstawowych jak i w gimnazjum na terenie gminy zauważalny jest spadek liczby uczniów. W roku szkolnym 2009/2010 w szkołach podstawowych naukę pobierało ogółem 714 uczniów, a w gimnazjum 357 uczniów, w roku szkolnym 2010/2011 w szkołach podstawowych - 620 uczniów, a w gimnazjum – 359 uczniów, w roku szkolnym 2011/2012 w szkołach podstawowych – 621 uczniów, a w gimnazjum – 330 uczniów, w roku szkolnym 2012/2013 w szkołach podstawowych – 587 uczniów, a w gimnazjum 298 uczniów.

Na terenie gminy istnieje nowoczesna baza oświatowo – sportowa. Szkoły wyposażone są w sale gimnastyczne i boiska. Dodatkowo mieszkańcy gminy mogą korzystać z hali sportowej i kompleksu boisk sportowych.

W gminie funkcjonuje Ośrodek Kultury i Sportu oraz Biblioteka. Odzwierciedleniem zaangażowania mieszkańców w działalność kulturalną są zespoły artystyczne, kółka zainteresowań. Przy Ośrodku Kultury są organizowane liczne zajęcia m.in. taneczne, wokalne-muzyczne, plastyczne, organizowana jest nauka gry na pianinie i gitarze. Zajęcia kierowane są zarówno do dzieci jak i dorosłych. Ponadto w siedzibie Ośrodka mają swoje miejsce stowarzyszenia i grupy nieformalne, a wśród nich: Bractwo Rycerskie, Zespół Ludowy „Maszewianki”, Klub Sportowy „Ratusz”, Teatr „Krzyk” oraz wolontariat „Wielkiego Serca”.

2.4 Bezpieczeństwo

Jakość życia mieszkańców związana jest nierozdzielnie z poczuciem ich osobistego bezpieczeństwa. Dlatego ważne i nieodzowne są działania zmierzające do ciągłego doskonalenia i poprawy istniejącego stanu bezpieczeństwa publicznego. Działania w tym zakresie powinny się koncentrować przede wszystkim na eliminowaniu zagrożeń w miejscach szczególnie niebezpiecznych, stałej współpracy wszystkich jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców oraz przeciwdziałaniu zjawiskom niepożądanym i społecznie niekorzystnym. Nad zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańców w gminie czuwa Posterunek Policji w Maszewie oraz 7 zastępów Ochotniczych Straży Pożarnych w Przemocz, Rożnowie, Maszewie, Jarosławkach, Dębicach, Bagnach i Nastazinie. Dwie jednostki, tj. OSP Przemocze i OSP Maszewo działają w krajowym systemie Ratownictwa Gaśniczego.

2.5 Polityka mieszkaniowa

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Na dzień 31 grudnia 2014r. Gmina w swoim zasobie mieszkaniowym posiadała 192 lokale ogółem, w tym: 23 - socjalne i 169 komunalnych. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób ubogich, nie posiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie orzeczenia sądowego. Mieszkaniowy zasób administrowany jest przez Zakład Komunalny w Maszewie. Z uwagi na zwiększające się zapotrzebowanie na mieszkania socjalne, ponadto zubożenie społeczeństwa, w dalszym ciągu zadaniem gminy będzie podejmowanie działań w celu pozyskiwania lokali dla zabezpieczenia występujących potrzeb.

III DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

3.1 POMOC SPOŁECZNA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie jest jednostką organizacyjną Gminy Maszewo, który zgodnie z ustawą o pomocy społecznej realizuje zadania własne oraz zlecone z zakresu administracji rządowej.

Do zadań OPS w zakresie pomocy społecznej w szczególności należy :

1. praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom, rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
2. przyznawanie i wypłacanie przewidzianych prawem świadczeń,
3. tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w gminie,
4. pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań pomocowych służących zaspakajaniu potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Prowadząc aktywną politykę społeczną Ośrodek obejmuje swoim wsparciem grupy społeczne szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym . Wszystkie działania prowadzone są w oparciu o diagnozę środowiska. Na terenie Gminy dostrzega się widoczne deficyty w obszarze polityki społecznej. Nie mniej jednak OPS stara się na miarę swoich możliwości współpracować z różnymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej. Ośrodek stara się wprowadzać interdyscyplinarną współpracę w działaniach w obszarze przemocy w rodzinie, wspierania rodzin, osób niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedstawiony poniżej zarys diagnozy problemów społecznych w Gminie Maszewo, zawierający dane liczbowe, sygnały o negatywnych zjawiskach oraz wnioski, jest wystarczający, aby na poziomie strategii rozwiązywania problemów społecznych określić katalog problemów społecznych oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Identyfikacja problemów społecznych jest istotna dla prawidłowego funkcjonowania budżetu oraz całego systemu służby społecznej. Najbardziej pomocne w tym względzie były dane zawarte w dokumentacji instytucji i organizacji mających informacje na temat problemów społecznych na terenie Gminy. Największe zasoby potrzebnych informacji przedstawił Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie, gdyż ma bezpośredni kontakt z potrzebującymi pomocy, świadczy pomoc finansową, rzeczową i socjalną zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej. To w ośrodku pomocy społecznej skupia się obraz wszystkich problemów społecznych gminy.

Diagnozą objęto lata 2010 - 2013. Badania zostały przeprowadzone przy zachowaniu procedur

ustawy o ochronie danych osobowych, ponieważ do ewidencji z danymi mieli wgląd pracownicy instytucji pomocy społecznej zobowiązani do zachowania tajemnicy. Poniższe opracowanie powstało m.in. z uwzględnieniem danych zawartych w sprawozdaniach MPiPS-03 za rok 2010,2011,2012,2013.

3.1.1 KLIENCI INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ

3.1.1.1 CHARAKTERYSTYKA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Tabela nr 6. Liczba i typ rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2010 - 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 r.		2011 r.		2012 r.		2013 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny objęte pomocą	384	1251	368	1137	354	1035	335	1001
Rodziny z dziećmi*	226	1030	203	902	191	979	182	782
Rodziny niepełne *	57	205	49	177	59	201	52	180
Rodziny emerytów i rencistów*	87	186	76	159	70	136	62	125

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

*(*rodzina objęta pomocą mogła być jednocześnie rodziną niepełną, z dzieckiem, świadczeniobiorcą organów emerytalnych i rentowych, dlatego jej udział w poszczególnych kategoriach mógł się powtarzać)*

Z powyższego zestawienia tabelarycznego wynika, że w latach 2010 - 2013 z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie korzystało odpowiednio: 384, 368, 354 i 335 rodzin. Zauważa się, że w diagnozowanych latach liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej miała tendencję spadkową. Ten fakt zapewne jest pozytywnym skutkiem wdrażanych od 2008 roku działań aktywizujących odbiorców pomocy społecznej, w ramach projektów unijnych i innych programów, które w znaczący sposób przyczyniły się do poprawy jakości świadczonych usług pomocowych.

Przyczyn w spadku liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej można upatrywać dodatkowo w:

- niskim kryterium dochodowym kwalifikującym do korzystania z pomocy;
- wyjazdach z kraju w celach zarobkowych do krajów UE;
- efektywność działań pracowników socjalnych, w ramach działań projektowych;
- zmieniającym się modelu rodziny na 2+1 (generuje to mniejsze wydatki, które rodziny są w stanie samodzielnie ponosić);
- szerokiego wachlarza wsparcia finansowanego ze środków UE.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej:

- gospodarstwa domowe 1-osobowe stanowiły w 2010 r. 29% ogółu klientów pomocy społecznej, po 31% - w 2011 r. i 2013 r. oraz 33% - w 2012 r.;
- rodziny z dziećmi stanowiły w 2010 r. 59% rodzin ogółem korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, 55% - w 2011 r., po 54% - w 2012 r. i 2013 r.;
- rodziny z 1 i 2 dziećmi ogółem, którym udzielona była pomoc społeczna stanowiły odpowiednio w 2010 r. i 2012 r. – po 36%, w 2011 r. – 35%, a w 2013 r. – 37% (rodziny z 5 i więcej dzieci stanowiły w 2010 r. – 4%, a w latach 2011, 2012 i 2013 po 3%);
- obszar wiejski zamieszkiwało w 2010 r. – 66 % rodzin, w 2011 r. – 65% , w 2012 r. – 62%, a w 2013 r. – 61%;
- rodziny niepełne objęte wsparciem społecznym stanowiły w 2010 r. – 15%, w 2011 r. – 13%, w 2012 r. – 17%, a w 2013 r. – 16%;
- co piąta rodzina świadczeniobiorców pomocy społecznej to rodzina emerytów i rencistów (w 2010 r. – 23%, w 2011 r. – 21%, w 2012 r. – 20%, a w 2013 r. – 19% odnotowano rodzin emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej);
- ulegała wahaniom liczba rodzin, które były objęte pracą socjalną: w roku 2010 – 376 rodzin, w roku 2011 – 316 rodzin, w roku 2012 – 346 rodzin i w roku 2013 – 325 rodzin (z 2010 r. na 2011 r. odnotowano spadek o 16%, z 2011 r. na 2012 r. wzrost o 9%, z 2012 r. na 2013 r. ponownie odnotowano spadek o 6%);

Zaobserwowano następujące tendencje wśród odbiorców pomocy społecznej:

- wahania w ilości 1-osobowych gospodarstw domowych ogółem, (wzrost w roku 2011 o 1,57%, w roku 2012 o 0,18%, spadek w 2013 r. o 1,02 %);
- spadek liczby rodzin z dziećmi ogółem (w 2011 r. o 3,69%; w 2012 r. o 1,21%; w 2013 r. o 0,83%);
- systematyczny i niewielki spadek liczby rodzin ogółem objętych pomocą społeczną na obszarach wiejskich.

Przy tendencji wzrostu liczby 1-osobowych gospodarstw domowych w populacji świadczeniobiorców pomocy społecznej, maleje liczba osób w rodzinach. Wpływ na tę sytuację ma z pewnością obecna popularność najczęstszego w grupie rodzin z dziećmi modelu rodziny 2+1.

3.1.1.2 POPULACJA KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ – W UJĘCIU DEMOGRAFICZNYM

Łatwo zauważyć, iż najliczniejszą grupę wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Wśród korzystających z pomocy społecznej, częściej odnotowano w ewidencji osoby zamieszkujące wieś, niż miasto.

Tabela nr 7. *Struktura wieku odbiorców pomocy społecznej w latach 2010 - 2013*

Wiek	Liczba odbiorców 2010 r.	Liczba odbiorców 2011 r.	Liczba odbiorców 2012 r.	Liczba odbiorców 2013 r.
0-17	1	0	1	1
18-25	27	29	33	22
26-35	103	90	85	76
36-45	91	84	80	85
46-55	85	85	85	79
56-65	57	64	59	55
66 i więcej	37	31	29	29

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Powyższe zestawienie tabelaryczne przedstawia strukturę wiekową świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie. Zauważa się, że w latach 2010 - 2011 najliczniejszą grupę odbiorców stanowiły osoby w przedziale wiekowym 26 - 35 lat, (2010 r. – 103 osoby, 2011 r. – 90 osób), w roku 2012 – w równych liczbach (po 85 osób), zarówno w przedziale wiekowym 26 - 35 lat oraz 46 – 55. Natomiast w 2013 r. najliczniejszą grupą wiekową byli odbiorcy pomocy społecznej mający 36 - 45 lat (85 osób). Przedstawione tu statystyki wskazują, iż nieznacznie, ale zwiększa się liczba osób starszych korzystających z pomocy społecznej, na co z pewnością ma wpływ starzenie się populacji ludności.

O obecności dzieci i młodzieży objętych pomocą społeczną świadczy fakt uwzględniania w powyższej tabeli pomocy świadczonej w formie dożywiania, która wiąże się z wydawaniem dużej liczby świadczeń. Istotne jest również, że prawie co 5 klient pomocy społecznej to osoba w wieku powyżej 60 r.ż. Jest to wysoki wskaźnik biorąc pod uwagę ustalone kryterium dochodowe decydujące o możliwości ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej, które powoduje, iż zdecydowana większość emerytów z tego względu nie może korzystać z tego rodzaju wsparcia. Uwzględniając tendencję demograficzną spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym z jednoczesnym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym należy uwzględnić, iż te proporcje będą się również zmieniać w odniesieniu do populacji świadczeniobiorców pomocy społecznej.

Ponadto:

- przeciętny klient pomocy społecznej był mieszkańcem wioski
- był osobą w wieku produkcyjnym mobilnym
- prowadził jednoosobowe i dwuosobowe gospodarstwo domowe
- z pomocy społecznej korzystał z powodu ubóstwa

3.1.2 POWODY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Poznanie powodów ubiegania się o pomoc i prawidłowe rozeznanie lokalnych potrzeb społecznych wpływa na skuteczność i efektywność podejmowanych działań w zakresie pomocy społecznej.

Z danych MPiPS-03 za okres 2010-2013 wynika, że najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w Gminie Maszewo było:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba.

Problemy społeczne, będące powodami udzielania pomocy społecznej, dotyczą różnych sfer życia. Od lat na terenie gminy wśród przyczyn przyznawania zasiłków pomocy społecznej dominują problemy związane z trudną sytuacją ekonomiczną, poważnymi kłopotami ze stanem zdrowia oraz trudnościami w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny. Zazwyczaj w jednej rodzinie korzystającej ze świadczeń występuje jednocześnie kilka problemów, ze względu na które udzielane jest wsparcie. Trzeba mieć to na uwadze dokonując analiz odnoszących się do całej populacji świadczeniobiorców (dane dotyczące podziału rodzin objętych pomocą ze względu na powód jej przyznania nie należy sumować).

Ubóstwo

- na terenie Gminy Maszewo najważniejszym i najdotkliwszym problemem było ubożenie ludności;
- ubóstwo było najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej – dotyczyło w 2010 roku - 11,29 % rodzin, w 2011 roku – 9,30 %, w 2012 roku – 6,18%, a w 2013 roku 8,83%;
- w latach 2010 – 2012 występowała tendencja spadkowa liczby rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (w 2011 roku o 8,18%, a w 2012 r. o 27,13% w porównaniu z rokiem poprzednim);
- rzadko problemy występują pojedynczo, a ubóstwo potrafi łączyć wielorakie aspekty, z tego względu w odniesieniu do powodów przyznawania pomocy społecznej jest to najczęściej wymieniana kategoria;
- w wielu przypadkach przyczyną niekorzystnych zjawisk dla rodzin był niski status materialny i niezaradność życiowa.

Bezrobocie

- bezrobocie ma znaczący wpływ na pogarszanie się warunków socjalno-bytowych osób i rodzin, gdyż brak możliwości zatrudnienia powoduje, że rodziny mają poważne trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych;
- bezrobocie było drugim dominującym powodem przyznawania pomocy społecznej, dotyczyło bowiem w 2010 roku - 11,03 % rodzin, w 2011 roku – 9,19 %, w 2012 roku – 5,92 %, a w 2013 roku – 8,26 %;
- w latach 2010 - 2013 liczba rodzin, w tym rodzin zamieszkujących obszary wiejskie, uzyskujących zasiłki z powodu bezrobocia systematycznie rosła;
- odnotowany został również systematyczny wzrost liczby osób, którym przyznano decyzją zasiłek okresowy z powodu bezrobocia (zasiłek z tego powodu stanowił 88,13% spośród wszystkich przyznanych zasiłków okresowych w 2010 r.; 83,41% - w 2011 r. ; 83,65% - w 2012 r. ; 79,41 % - w 2013 r.)

Niepełnosprawność

- osoby niepełnosprawne wymagają szczególnego rodzaju wsparcia, z uwagi nie tylko na niepełnosprawność fizyczną i/lub umysłową, ale również ze względu na trudności i bariery związane z integracją społeczno-zawodową ze środowiskiem;
- ta grupa korzystających z pomocy społecznej była więc objęta szczególnym systemem wsparcia m.in. w ramach projektu systemowego, współfinansowanego ze środków publicznych Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie poprzez wprowadzenie obowiązku kwalifikowania do udziału w projekcie określonej liczby osób niepełnosprawnych;
- w okresie 2010 -2013 korzystających z pomocy społecznej, dotkniętych problemem niepełnosprawności było: w 2010 roku – 4,67%, w 2011 roku – 4,54%, w 2012 roku – 3,48%, w 2013 roku – 4,02%;
- w latach 2010 – 2013 można zaobserwować naprzemienny wzrost i spadek zarówno liczby rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności, jak również liczby osób, którym przyznany został z tego powodu zasiłek okresowy;
- w okresie 2010 – 2012 odnotowano równomierny (9,83%) poziom liczby zasiłków okresowych przyznanych z powodu niepełnosprawności wśród ogólnej liczby odbiorców zakwalifikowanych do przedmiotowego świadczenia zasiłków okresowych. Natomiast w 2013 r. odnotowano wzrost liczby zasiłków okresowych przyznanych z powodu niepełnosprawności, który wyniósł 16,01 %. (w 2010 r. - 9,79 %; w 2011r. - 9,24 %; w 2012r. - 10,46 %; w 2013r. - 16,01%);
- niepełnosprawność pozostaje zjawiskiem, które trudno oszacować, gdyż w kartotekach pomocy społecznej brak pełnych danych, które wskazywałyby na rzeczywistą liczbę osób niepełnosprawnych w gminie;

- na podkreślenie zasługuje fakt, że kategoria niepełnosprawności w pewnych zakresach pokrywa się z innymi przesłankami (m.in. takimi jak długotrwała choroba).

Długotrwała lub ciężka choroba

- czwartym pod względem częstotliwości występowania powodem przyznawania świadczeń pomocy społecznej była długotrwała lub ciężka choroba (pomocą z tego tytułu objętych było w 2010 roku 3,41% osób, w 2011 roku – 2,55%, w 2012 roku 1,67 % , w 2013 roku – 2,67%);
- unormowania prawne nie zawierają definicji tej kategorii powodu, uznanie długotrwałej choroby jako podstawy udzielania świadczenia pomocy społecznej odbywa się na podstawie zaświadczenia wystawionego przez uprawnionego lekarza;
- nie każda choroba jest długotrwała i nie każda długotrwała choroba może być uznana za powód przyznania pomocy, gdyż taką przesłanką może być jedynie choroba, która przyczynia się do zwiększenia wydatków osoby i rodziny na jej leczenie lub ewentualnie spowoduje zmniejszenie szans na rynku pracy na znalezienie zatrudnienia umożliwiającego zaspokojenie niezbędnych potrzeb osoby i rodziny;
- w latach 2010 – 2013 można zaobserwować naprzemienny wzrost i spadek liczby rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- odnotowano spadek liczby osób, którym przyznano decyzją zasiłek okresowy z powodu długotrwałej choroby, jak również liczby zasiłków przyznanych z tego powodu wśród ogólnej liczby udzielonych zasiłków okresowych (w 2010 r. tego rodzaju zasiłki stanowiły 2,08 %; 7,35 % w 2011 r. ; 5,90 % w 2012 r. i 4,56 % w 2013 r.).

**3.1.2.1 NATĘŻENIE POSZCZEGÓLNYCH POWODÓW KORZYSTANIA
Z POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2010-2013**

Tabela nr 8. Ubóstwo jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010 - 2013

UBÓSTWO																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	269	958	8485	11,29	247	790	8498	9,30	180	526	8508	6,18	245	752	8515	8,83

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 9. Bezrobocie jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010 - 2013

BEZROBOCIE																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	242	936	8485	11,03	212	781	8498	9,19	145	504	8508	5,92	204	703	8515	8,26

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 10. Bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH ORAZ PROWADZENIU GOSPODARSTWA

DOMOWEGO - GOŁEM																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	69	280	8485	3,30	71	274	8498	3,22	56	200	8508	2,35	73	287	8515	3,37

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH ORAZ PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO – w tym rodziny niepełne																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	57	215	8485	2,53	51	200	8498	2,35	47	174	8508	2,05	55	203	8515	2,38

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH ORAZ PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO – w tym rodziny wielodzietne																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	8	56	8485	0,66	3	20	8498	0,24	0	0	8508	0,00	15	96	8515	1,13

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 11. Niepełnosprawność jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	133	396	8485	4,67	138	386	8498	4,54	108	296	8508	3,48	128	342	8515	4,02

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 12. Długotrwała lub ciężka choroba jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	101	289	8485	3,41	89	217	8498	2,55	62	142	8508	1,67	84	227	8515	2,67

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 13. Potrzeba ochrony macierzyństwa jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA, W TYM WIELODZIETNOŚĆ																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	82	501	8485	5,90	82	465	8498	5,47	63	367	8508	4,31	71	391	8515	4,59

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 14. Alkoholizm jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

ALKOHOLIZM																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	15	29	8485	0,34	14	26	8498	0,31	5	9	8508	0,11	17	33	8515	0,39

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 15. Wielodzieństwo jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

WIELODZIETNOŚĆ																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	68	445	8485	5,25	71	423	8498	4,98	58	348	8508	4,09	52	322	8515	3,78

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 16. Narkomania jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

NARKOMANIA																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	1	3	8485	0,04	0	0	8498	0,00	0	0	8508	0,00	0	0	8515	0,00

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 17. Przemoc jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

PRZEMOC W RODZINIE																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	3	12	8485	0,14	0	0	8489	0,00	1	7	8508	0,08	14	61	8515	0,72

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 18. Sytuacje kryzysowe jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

SYTUACJA KRYZYSOWA																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	0	0	8485	0,00	0	0	8489	0,00	0	0	8508	0,00	18	75	8515	0,88

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 19. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	6	15	8485	0,18	5	8	8498	0,09	4	4	8508	0,05	7	11	8515	0,13

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 20. Bezdomność jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

BEZDOMNOŚĆ																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	7	7	8485	0,08	7	7	8498	0,08	4	4	8508	0,05	13	19	8515	0,22

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 21. Zdarzenia losowe jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

ZDARZENIE LOSOWE																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	2	6	8485	0,07	4	17	8498	0,20	2	4	8508	0,05	4	10	8515	0,12

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Tabela nr 22. Sieroctwo jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

SIERÓCTWO																	
L p.	GMINA	2010 r.				2011 r.				2012 r.				2013 r.			
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba mieszkańców gminy	% mieszkańców
1.	MASZEWO	0	0	8485	0,00	0	0	8498	0	0	0	8508	0	0	0	8515	0

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Dane zawarte w powyższych zestawieniach tabelarycznych wskazują, że najczęstszym motywem ubiegania się o pomoc w Ośrodku Pomocy Społecznej w Maszewie w latach 2010 - 2013 było ubóstwo. W 2010 roku wskazało ten problem, jako przyczynę ubiegania się o pomoc społeczną 269 rodzin, w kolejnych latach odpowiednio: 2011 roku – 247, 2012 roku - 180, 2013 roku - 245. Głównymi (ale nie jedynymi) przyczynami ubóstwa wśród osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie było bezrobocie, które szczególnie dotyka mieszkańców obszarów wiejskich Gminy Maszewo.

Problem bezrobocia zgłosiły 242 rodziny w 2010 roku, 212 - w 2011 roku, 145 - w 2012 roku i 204 - w 2013 roku, co stanowi drugi pod względem częstotliwości występowania motyw ubiegania się o pomoc społeczną.

Trzecią pod względem częstotliwości przyczyną ubiegania się o pomoc przez mieszkańców Gminy Maszewo w latach 2010 - 2013 był problem niepełnosprawności. Na ten problem wskazywały odpowiednio 133 rodziny w 2010 roku, 138 - w 2011 roku, 108 - w 2012 i 128 - w 2013 roku.

Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby był co najmniej dwa razy rzadziej wskazywany, niż przyczyny dominujące, takie jak ubóstwo czy bezrobocie. W 2010 roku z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby z pomocy społecznej skorzystało 101 rodzin, w 2011 roku - 89, w 2012 roku - 62, a w 2013 roku - 84.

W dalszej kolejności, ze względu na częstotliwość występowania problemu, z konieczności którego klienci OPS-u ubiegali się o pomoc, znalazły się:

1. potrzeba ochrony macierzyństwa (82 rodziny w 2010 roku, 82 - w 2011 roku, 63 - w 2012 roku i 71 - w 2013 roku),
2. bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (69 rodzin w 2010 roku, 71 - w 2011 roku, 56 - w 2012 roku i 73 - w 2013 roku),
3. wielodzietność (68 rodzin w 2010 roku, 71 - w 2011 roku, 58 - w 2012 roku i 52 - w 2013 roku),
4. alkoholizm (15 rodzin w 2010 roku, 14 - w 2011 roku, 5 - w 2012 roku i 17 - w 2013 roku),
5. bezdomność (7 osób w 2010 roku, 7 - w 2011 roku, 4 - w 2012 roku i 13 - w 2013 roku),
6. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (6 rodzin w 2010 roku, 5 - w 2011 roku, 4 - w 2012 roku i 7 - w 2013 roku),
7. przemoc w rodzinie (3 rodziny w 2010 roku, żadna rodzina w 2011 roku, 1 rodzina w 2012 roku i 14 rodzin w 2013 roku),
8. zdarzenie losowe (2 rodziny w 2010 roku, 4- w 2011 roku, 4 - w 2012 roku i 4 - w 2013 roku),
9. sytuacja kryzysowa (żadna rodzina w latach 2010 roku, 0 rodzin w 2011 - 2012 roku i 18 rodzin w 2013 roku),
10. narkomania (1 rodzina w 2010 roku, w latach 2011-2013 nie odnotowano żadnego przypadku),
11. sieroctwo (w diagnozowanych latach nie odnotowano żadnej rodziny, która ubiegała się o pomoc społeczną z tego powodu).

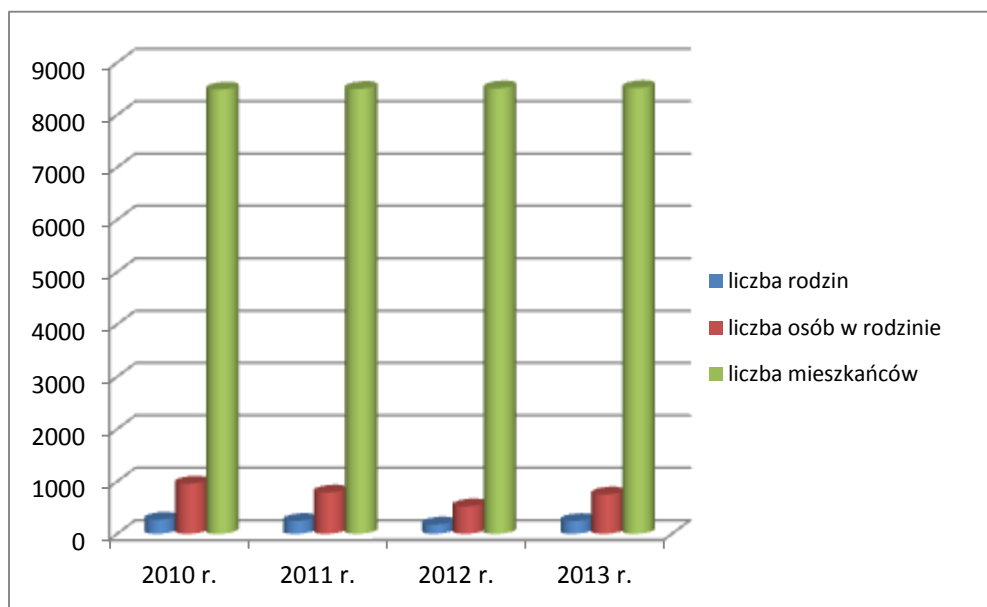
Po ogólnym omówieniu przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną, poniżej zostaną szczegółowo scharakteryzowane dominujące problemy społeczne dotyczące mieszkańców Gminy Maszewo.

UBÓSTWO

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Ubóstwo spowodowane jest m.in. wysokim bezrobociem, niskimi wynagrodzeniami i świadczeniami emerytalno – rentowymi, z których niejednokrotnie utrzymują się całe rodziny. Zwiększające się trudności na rynku pracy oraz utrzymująca się od wielu lat niekorzystna sytuacja finansowa gospodarstw powiązanych z rolnictwem to główne czynniki, które wpłynęły na pogorszenie się sytuacji materialnej części rodzin w Gminie Maszewo. Trudne warunki finansowe wpływają również na ograniczenie kształcenia dzieci. Z tych przyczyn dokonuje się powielanie przez dzieci poziomu wykształcenia i statusu zawodowego oraz materialnego rodziców. Niejednokrotnie świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego stanowią jedyne źródło dochodów.

Ubóstwo powoduje znaczące ujemne skutki społeczne. Zmniejsza ono popyt na towary, a przez to chłonność rynku, co działa hamująco na rozwój gospodarczy. Uniemożliwia lub znacznie utrudnia korzystanie ludzi ubogich z istniejących szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia. Przyczynia się do wzrostu przestępczości. Sprzyja rozwojowi patologii społecznych, takich jak: narkomania, alkoholizm, bezdomność.

Wykres nr 1. Skala ubóstwa w Gminie Maszewo

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

BEZROBOCIE

Jak wynika z danych drugim z dominujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było bezrobocie. Wydłużający się stan ubóstwa powodowany bezrobociem nasila konflikty, nieporozumienia, napięcia w rodzinie i najbliższym otoczeniu. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna, ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezsilność wobec trudnych problemów życiowych, utrata poczucia bezpieczeństwa socjalnego, brak perspektyw awansu społecznego i ekonomicznego często jest przyczyną depresji i ograniczonej zdolności oceny własnego postępowania, czemu towarzyszą zachowania patologiczne, jak przemoc w rodzinie czy nadużywanie alkoholu.

Problem ten zasługuje na zwrócenie większej uwagi i wypracowanie możliwości pomocy, której osoby bezrobotne nie są w stanie uzyskać w Urzędzie Pracy. Należy też dążyć do stworzenia właściwej współpracy pomiędzy urzędem pracy, a ośrodkiem pomocy społecznej w celu maksymalizacji pomocy tej grupie osób.

Według danych wskazanych przez powiatowy Urząd Pracy w Goleniowie, stopa bezrobocia (według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku) rejestrowanego w województwie zachodniopomorskim wyniosła 18% (111063 osób). Porównywalnie do skali bezrobocia województwa, w powiecie goleniowskim wskaźnik bezrobocia osiągnął poziom 13,3% (4088 osoby), a w Gminie Maszewo 8,9% (496 osób).

Skalę bezrobocia obrazują poniższe zestawienia tabelaryczne, które sporządzono na podstawie danych, będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie, Powiatowego Urzędu Pracy w Goleniowie i Głównego Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

Tabela nr 23. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Maszewo w latach 2010 - 2013

GMINA	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W PUP				W TYM KOBIETY			
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Maszewo	679	580	593	496	377	348	337	267

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

Tabela nr 24. Pracujący w latach 2010-2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM 2010 r.		OGÓŁEM 2011 r.		OGÓŁEM 2012 r.		OGÓŁEM 2013 r.	
	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety
Województwo Zachodniopomorskie	324394	168622	326577	168519	329610	169593	329362	172240
Powiat Goleniowski	16562	7695	15870	7303	414858	6920	17616	8177
Gminy miejsko – wiejska Maszewo	706	386	680	400	507	321	701	392

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

Tabele nr 23 wskazuje, że w kartotekach Głównego Urzędu Statystycznego bezrobotnych mieszkańców Gminy Maszewo odnotowano 679 w 2010 roku - w tym 377 kobiet, 580 w 2011 roku - w tym 348 kobiet, 593 w 2012 roku - w tym 337 kobiet, 496 w 2013 roku – w tym 267 kobiet. Dane pokazują, że pomimo spadku ilości osób bezrobotnych w latach 2011 i 2013, rynek pracy nie był stabilny, a ilość osób bezrobotnych na terenie Gminy Maszewo była stosunkowo wysoka.

W świetle powyższych danych okazuje się, że znacznym problemem społecznym Gminy Maszewo jest bezrobocie wśród kobiet. Kobiety bezrobotne w latach podlegających diagnozie stanowiły każdorazowo ponad połowę liczby ogólnie bezrobotnych.

Tabela nr25. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w latach 2010 – 2013 (odbiorcy powyżej 18 roku życia)

Kategoria orientacji zawodowej	Ilość osób w rodzinach			
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Brak dochodu	50	48	51	47
Emerytura lub renta	186	159	136	125
Inne, niezarobkowe źródło utrzymania	477	428	363	344
Praca na własny rachunek poza rolnictwem indywidualnym; wykonywanie wolnego zawodu	5	0	13	4
Praca najemna dorywcza	136	143	160	175
Praca najemna stała	378	329	292	294
Użytkowanie indywidualnego gospodarstwa rolnego	22	30	20	12
RAZEM	1251	1137	1035	1001

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Strukturę odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową przedstawia powyższe zestawienie tabelaryczne, z którego wynika, że z ogółu odbiorców powyżej osiemnastego roku życia najliczniejszą grupę stanowiły osoby z innym, niezarobkowym źródłem utrzymania, i tak: w 2010 roku zarejestrowano 477 osób, w 2011 roku – 428, w 2012 roku – 363, w 2013 roku 344. Żadna osoba w 2011 roku pracująca na własny rachunek poza rolnictwem indywidualnym, wykonująca wolny zawód nie korzystała z pomocy społecznej, natomiast w 2010 roku – 5 osób, w 2012 roku – 13 osób, a w 2013 roku – 4 osoby. Obok niezarobkowych źródeł utrzymania, kolejną kategorią zawodową, którą licznie prezentowały osoby korzystające z pomocy społecznej, była praca najemna stała, którą wykonywało w 2010 roku – 378 osób, w 2011 roku – 329, w 2012 roku – 292, w 2013 roku 294. Z powyższej tabeli wynika, iż w ostatnich latach wzrosła liczba odbiorców pomocy społecznej podejmujących prace dorywcze, natomiast malała liczba osób korzystających z pomocy społecznej utrzymujących się z emerytury lub renty, (w 2010 roku odnotowano 186 osób, w 2011 roku 159, w 2012 roku – 136, w 2013 roku 125).

Podsumowując strukturę odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową oraz dotychczasowe obserwacje, można stwierdzić, że uzyskiwane dochody przez świadczeniobiorców są bardzo niskie, co wiąże się z koniecznością ubiegania się o pomoc zewnętrzną. Pomimo, że dużą grupę odbiorców stanowią osoby pracujące na umowę o pracę, co mogłoby ich wykluczyć z konieczności ubiegania się o pomoc społeczną, stałe, jednak niskie zarobki nie zabezpieczają podstawowych potrzeb życiowych.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnej cywilizacji. Powszechność tego zjawiska stawia przed państwem obowiązek podejmowania działań zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz łagodzenia jej skutków. W Uchwale z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 13.08.1997 r. Nr 50 poz. 475) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznał, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Prawa te wynikają z Konstytucji RP, powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego. Ustawy kompetencyjne nakładają na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki w celu realizacji tych praw.

Według klasyfikacji GUS zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy :

- osoby niepełnosprawne prawnie , tj. takie, które posiadają odpowiednie , aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadają , ale mają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Mogą one uzyskać orzeczenie o swojej niepełnosprawności. Orzeczenie wydawane jest na podstawie wniosku osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego tej osoby. Osoby niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, natomiast z chwilą ukończenia 16 roku życia zaliczane są do jednego ze stopni niepełnosprawności , tj. : znacznego, umiarkowanego lub lekkiego.

Osoby niepełnosprawne znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i finansowej mogą ubiegać się o pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie pomaga tym osobom w różny sposób, między innymi: pracą socjalną, poradnictwem prawnym i psychologicznym, pomocą w staraniach o dom pomocy społecznej, pomoc finansowa i rzeczowa.

Sytuacja osób niepełnosprawnych jest trudna. Choroba i niepełnosprawność zwykle prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej i sytuacji bytowej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacji, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują , że osoby te są klientami pomocy społecznej.

Corocznie w gminie Maszewo z powodu niepełnosprawności z różnego rodzaju świadczeń korzysta około 130 rodzin.

Istotą działań służb społecznych jest udzielenie takiego wsparcia osobom i rodzinom osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, aktywność społeczną, pełnienie właściwych ról społecznych i poprawi jakość życia. Szczególną grupą osób niepełnosprawnych są osoby starsze, samotne.

Poniżej dokonano analizy przedmiotowej dysfunkcji na podstawie danych uzyskanych z rejestrów Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie, Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Goleniowie.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Gminie Maszewo liczną społeczność. Z powodu tej dysfunkcji, ze wsparcia i usług Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystały w 2010 roku - 133 rodziny, w 2011 roku – 138 rodzin, w 2012 roku – 108, w 2013 roku - 128 rodzin.

Tabela 26. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010- 2013

Osoby niepełnosprawne		Ilość osób															
		Ogółem				dzieci do 16 roku życia				dzieci po 16 roku życia				osoby dorosłe			
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności		38	62	38	81	11	14	9	43	9	11	9	9	18	37	20	29
w tym:	I stopnia	16*	23*	15*	23*	-	-	-	-	6	6	6	6	10	17	9	17
	II stopnia	11*	25*	14*	15*	-	-	-	-	3	5	3	3	8	20	11	12
	III stopnia	0	0	0	0	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0

* dzieci do 16 r.ż. nie posiadają ustalonego stopnia niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Uprawnionymi osobami do korzystania ze świadczeń są również osoby niepełnosprawne, posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności lub lekarza orzecznika z zakładów ubezpieczeń społecznych. Na terenie Gminy Maszewo, jak pokazuje tabela nr 26, ogółem w 2010 roku i 2012 roku z orzeczeniem o niepełnosprawności zgłosiło się o pomoc odpowiednio po 38 osób, w 2011 roku - 62 osoby, a w 2013 roku - 81 osób. Ilość osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej wzrasta.

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO

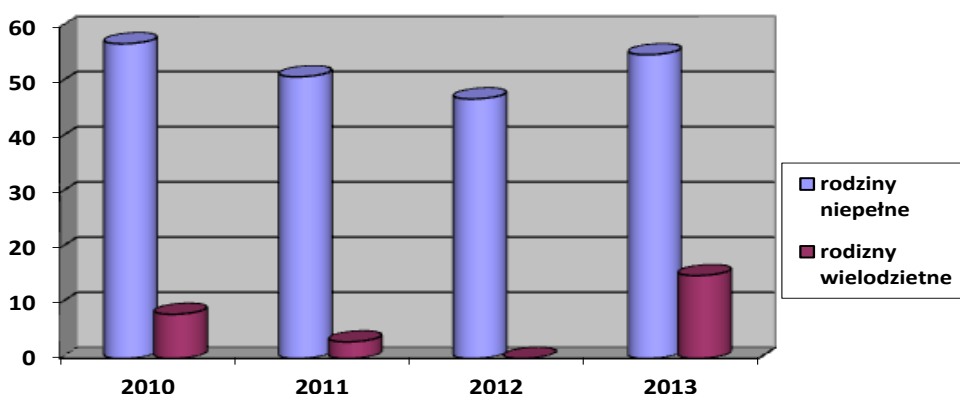
Rodzina jest grupą złożoną z osób połączonych stosunkiem małżeńskim, rodzicielskim żyjąca zwykle w jednym gospodarstwie domowym. Rodzina, która funkcjonuje w sposób umożliwiający swoim członkom stały rozwój, jest otwarta na kontakty z otoczeniem, relacje między członkami opierają się na szczerości i wzajemności, a role i normy wyraźnie są określone i akceptowane przez poszczególnych członków, uważana jest za rodzinę prawidłową. Zaburzenia w realizacji funkcji rodziny lub zanik niektórych z funkcji można nazwać dysfunkcyjnością rodziny. W sytuacjach krańcowych dochodzi do pojawienia się patologii i rozpadu rodziny. Rodziny dysfunkcyjne nie są w stanie wypełniać przypisanych im ról społecznych w zakresie wychowawczym, co odbija się na przyszłości następnego pokolenia. Na nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny mają wpływ :

- trudna sytuacja materialna i mieszkaniowa,

- konflikty wewnątrzrodzinne,
- oziębłość emocjonalna,
- alkoholizm i przemoc w rodzinie,
- nie leczona choroba psychiczna,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (szczególnie w rodzinach wielodzietnych i niepełnych).

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w 2010 roku stwierdzono w 69 środowiskach, 2011 roku -71, 2012 roku- 56, 2013 roku -73. Negatywne skutki tych zjawisk najbardziej dotyczą dzieci.

Wykres 2. Zagrożenia zjawiskami bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Problem bezradności w Gminie Maszewo to dysfunkcja obejmująca dużo mieszkańców. W 2010 roku problem ten dotknął 280 osób w rodzinach, w 2011 r. 274, w 2012 r. 200, w 2013 r. 287. Spośród ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności, przeważały rodziny niepełne. Rodziny doświadczające problemu bezradności odznaczały się zaburzoną strukturą - były w trakcie lub po rozpadzie pożycia małżeńskiego.

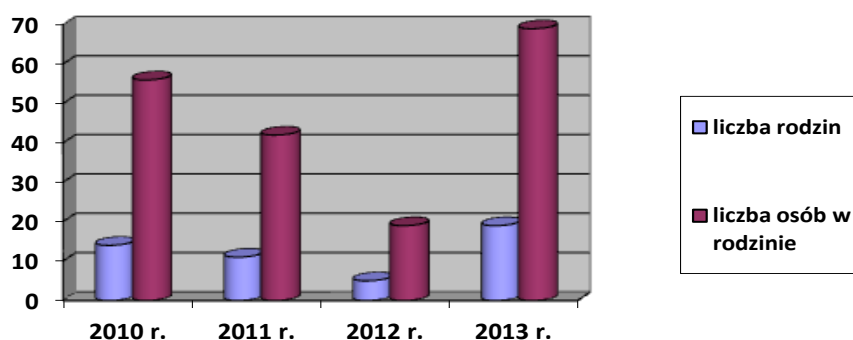
Rodziny wielodzietne to kolejna grupa rodzin spośród ogólnie wymienionej liczby rodzin borykających się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Rodzin wielodzietnych odnotowano w 2010 roku – 68, 2011 roku – 71, 2012 roku – 58, 2013 roku - 52. Wielodzietność, a co za tym idzie bardzo skromne warunki lub brak środków do życia, wiąże się z zaburzeniami i frustracją rodzin, zmuszając je do szukania wsparcia w instytucjach pomocy społecznej.

POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA

Wśród klientów systemu pomocy społecznej Gminy Maszewo znajdują się kobiety korzystające z pomocy z tytułu ochrony macierzyństwa, będące w trudnej sytuacji materialnej. Potrzeba ochrony macierzyństwa dotyczyła głównie kobiet samotnych, bez pracy bądź żyjących w związkach nieformalnych, mających na utrzymaniu jedno lub dwoje dzieci. Kobiety samotne często były porzucane przez partnerów z momentem zajścia w ciążę, pozostając z problemem i bez środków do życia. Drugą grupę kobiet stanowiły te, które utrzymywały dzieci i same pozostawały na utrzymaniu partnerów, osiągających niedostateczne środki z pracy zarobkowej.

Liczbę rodzin korzystających z tej formy pomocy przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2010 - 2013 z tytułu ochrony macierzyństwa

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Dane statystyczne wskazują, że z ogółu korzystających rodzin z pomocy społecznej: w 2010 roku - 384 rodzin, w 2011 roku - 368 rodzin, w 2012 roku - 354 rodziny, w 2013 roku - 335 rodzin, powód ochrony macierzyństwa zmusił do ubiegania się o pomoc instytucjonalną: 14 rodzin (56 osób) – w 2010 roku, 11 rodzin (42 osoby) – w 2011 roku, 5 rodzin (19 osób) – w 2012 roku i 19 rodzin (69 osób) – w 2013 roku.

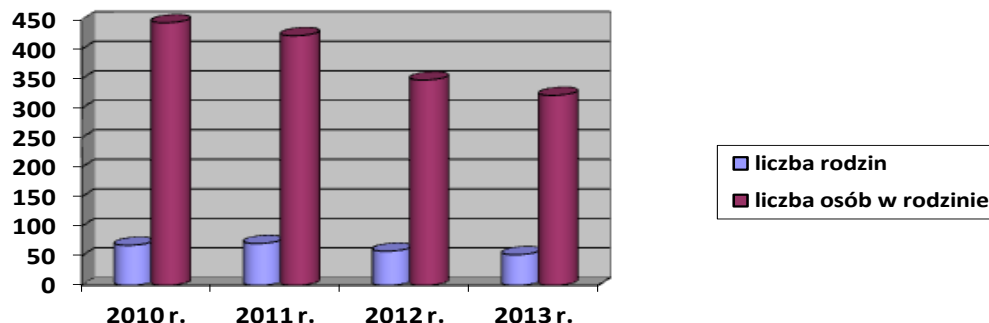
WIELODZIETNOŚĆ

Wielodzietności towarzyszy cały zespół cech, sprzyjających ubóstwu, takich jak bezrobocie, niskie kwalifikacje członków rodziny, czy zamieszkanie na wsi. Wielodzietność częściej występuje w środowisku wiejskim niż miejskim.

Z danych liczbowych wynika, że z powodu wielodzietności udzielono pomocy społecznej: w 2010 roku - 68 rodzinom (445 osobom), w 2011 roku - 71 rodzinom (423 osobom), w 2012 roku -

58 rodzinom (348 osobom), w 2013 roku 52 rodzinom (322 osobom).

Wykres 4. Udzielona pomoc z powodu wielodzietności, w latach 2010 - 2013

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie.

PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciwko członkom rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Osoby przebywające w domach, w których dochodzi do przemocy doświadczają zaburzeń funkcjonowania we wszystkich sferach życia :emocjonalnej, psychicznej i społecznej.

Badania w tej sferze pokazują silny związek pomiędzy wychowywaniem się dzieci w rodzinach z przemocą i skłonnościami do zachowań agresywnych w ich dorosłym życiu.

Zadaniem gminy m.in. jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Od 2010 roku zadania związane z przemocą w rodzinie koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie.

Uchwałą Nr VI/28/2011 Rady Miejskiej w Maszewie z dnia 31 marca 2011r. przyjęto do realizacji w 2011 roku Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, następnie Uchwałą Nr XVIII/105/2012 z dnia 31 maja 2012r. został przyjęty do realizacji na lata 2012 – 2014 Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który został zmieniony Uchwałą Nr XL/236/2014 Rady Miejskiej w Maszewie z dnia 23 września 2014 roku.

Uchwałą Rady Miejskiej w Maszewie Nr VI/29/2011 z dnia 31 marca 2011r. został określony sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Maszewie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

Zarządzeniem Nr 89/2011 Burmistrza Maszewa z dnia 1 lipca 2011r. został powołany skład Zespołu Interdyscyplinarnego, który został zmieniony dwukrotnie, z uwagi na zmianę członków Zespołu, a mianowicie: Zarządzeniem Nr 196/2012 z dnia 20 lipca 2012 i Zarządzeniem Nr 414/2014 z dnia 5 maja 2014. Członkami Zespołu są przedstawiciele następujących instytucji: Sądu Rejonowego w Goleniowie, Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie, Stowarzyszenia Wolontariat „Wielkiego Serca” w Maszewie, Przedszkola Miejskiego w Maszewie, Szkoły Podstawowej w Dębicach, Szkoły Podstawowej w Maszewie, Środowiskowego Ogniska Wychowawczego TPD w Maszewie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Maszewie, Gimnazjum w Maszewie, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Maszewie, Szkoły Podstawowej w Rożnowie, Posterunku Policji w Maszewie, Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Goleniowie. Z wszystkimi Instytucjami zawarto w tej sprawie stosowne Porozumienia.

Z uwagi na fakt, że Zespół Interdyscyplinarny został powołany w 2011 roku, dane liczbowe, w ramach podejmowanych działań przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zawarte w poniższej tabeli dotyczą lat 2011 – 2013.

Tabela nr 27. Rodzaje podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2011 - 2013

Wyszczególnienie	2011r.	2012r.	2013r.
Liczba spraw zakwalifikowanych do rozpatrzenia w ramach zadań Zespołu Interdyscyplinarnego	14	20	21
Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych	6	9	13
Liczba wniosków przekazanych do Prokuratury Rejonowej w Goleniowie	1	1	0
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	21	15
Liczba Niebieskich Kart	1	12	12
Liczba godzin porad psychologicznych	16	40	55

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Ilość prowadzonych „Niebieskich Kart” nie oddaje w pełni skali tego problemu. Wiele osób wciąż obawia się konsekwencji poinformowania stosownych służb.

3.1.3 POPULACJA DZIECI I MŁODZIEŻY W POMOCY SPOŁECZNEJ

3.1.3.1 CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISK Z DZIECIAMI OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz ochronę przed niekorzystnym wpływem środowiska.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia na terenie Gminy Maszewo organizują: placówki wsparcia dziennego, rodziny zastępcze, placówki oświatowe.

Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej i dzieci w tych gospodarstwach

Gospodarstwa domowe z dziećmi to ponad połowa wszystkich gospodarstw domowych zarejestrowanych w ośrodku pomocy społecznej. W 2013 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 335 rodzin, w tym 182 rodziny z dziećmi. W porównaniu z rokiem 2012, w którym odnotowano 191 rodzin z dziećmi, które skorzystały z pomocy społecznej, liczba potrzebujących zmalała. W omawianej zbiorowości gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, gospodarstwa na wsi stanowiły w 2013 roku – 56,59 %, a w 2012 roku – 61,78 %. Częstość korzystania z pomocy społecznej jest znacznie wyższa na wsi niż w mieście. Wpływ na to z pewnością ma fakt, iż analizowane gospodarstwa wywodzą się z terenu gminy wiejskiej, gdzie oddziaływanie minionego systemu (tzw. "pegeerów") odcisnęło swoje piętno. W takich warunkach trudniej jest funkcjonować gospodarstwom z dziećmi na utrzymaniu. W analizowanej zbiorowości gospodarstw z dziećmi, korzystającej z pomocy społecznej, na podobnym poziomie były gospodarstwa z jednym i dwojgiem dzieci. Gospodarstwa w miejscowościach wiejskich z jednym dzieckiem stanowiły: w 2013 roku 15,61 %, a w 2012 roku – 14,09 %, natomiast te same gospodarstwa lecz z dwojgiem dzieci stanowiły: w 2013 roku – 16,59 %, a w 2012 roku – 16,82 %. Wysoki udział gospodarstw z jednym dzieckiem sugeruje, że z tej pomocy często korzystają rodziny niepełne. W populacji gospodarstw domowych z dziećmi, korzystających z pomocy społecznej, rodziny niepełne stanowiły 28,02 % w 2013 roku i 30,89 % w 2012 roku. W analizowanych latach największą liczbę stanowiły rodziny niepełne z jednym dzieckiem, a mianowicie: 35,29 % w 2013r. 33,90 % w 2012r.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej dla gospodarstw z dziećmi

Głównym powodem problemów finansowych zmuszających rodziny z dziećmi do korzystania z pomocy społecznej w analizowanej grupie populacji, było ubóstwo. Ten problem dotyczył 73% gospodarstw w 2013 roku i 51% w 2012 roku. Problem ubóstwa jawi się więc tutaj jako pierwsza przyczyna niskiego statusu materialno – bytowego rodziny, a co za tym idzie – wystąpienia o pomoc społeczną. Kolejną przyczyną, niemniejszą liczebnie od problemu ubóstwa, bo aż 61% w 2013 roku

i 40,96 % w 2012 roku było bezrobocie, jako najczęstszy powód ubiegania się o pomoc społeczną przez rodziny z dziećmi. Niepełnosprawność to następny, z wysokim wskaźnikiem % powód trudnej sytuacji życiowej rodzin z dziećmi w pomocy społecznej, który dotknął w 2013 roku – 38% omawianej populacji i w 2012 roku - 30%. Wspomnieć należy także o grupie problemów, które występują stosunkowo rzadko, ale mają głęboko destrukcyjny wpływ na dzieci w rodzinach ubiegających się o pomoc społeczną. W analizowanej grupie klientów OPS są to przede wszystkim – w kolejności według częstości występowania – alkoholizm, przemoc w rodzinie.

Dzieci niepełnosprawne i chore w rodzinach oraz formy pomocy z tych powodów

Zasadniczą formą pomocy dla dziecka niepełnosprawnego, gwarantowaną w ustawie o świadczeniach rodzinnych jest zasiłek pielęgnacyjny, który ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z zapewnieniem opieki i pomocy dziecku w związku z jego niepełnosprawnością. To świadczenie pod pewnymi warunkami otrzymują także osoby w wieku 18 lat i więcej, niemniej zdecydowana większość podopiecznych tego zasiłku stanowią dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym. W 2013 roku – według kartotek analizowanego Ośrodka - ten zasiłek był wypłacony dla 186 dzieci, czyli dla 9,8% ogółu populacji w tym wieku na terenie działania OPS. Gmina liczyła 1898 dzieci (stan na dzień 31.12.2013r.).

Drugi rodzaj pomocy z grupy świadczeń opiekuńczych stanowi świadczenie pielęgnacyjne. To świadczenie jest przyznawane dla jednego z rodziców, który rezygnuje z pracy, aby opiekować się dzieckiem niepełnosprawnym wymagającym szczególnej opieki. W 2013 roku z tego świadczenia skorzystało 379 osób.

Dla dzieci niepełnosprawnych w rodzinach, w których w 2013 roku dochód na osobę nie przekraczał kryterium ustawowe, oprócz zasiłku rodzinnego przysługiwał dodatek do tego zasiłku z tytułu rehabilitacji i kształcenia dziecka niepełnosprawnego. W omawianym roku ten dodatek był wypłacany 34 dzieciom. W zbiorowości ogółu dzieci, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny, udział dzieci otrzymujących omawiany dodatek wynosił 1,80%.

Z powyższych analiz wynika, że system świadczeń rodzinnych zapewnia specjalną pomoc tylko dzieciom niepełnosprawnym, które niepełnosprawność mają udokumentowaną odpowiednim orzeczeniem.

W gospodarstwach domowych, które w 2013 roku otrzymały jakąkolwiek pomoc z analizowanego Ośrodka z powodu niepełnosprawności, 66% stanowiły gospodarstwa, w których były dzieci dotknięte chorobą. Główną formą pieniężnego wsparcia gospodarstw domowych, w których występują problemy ekonomiczne z powodu niepełnosprawności jest zasiłek okresowy, zasiłek celowy jednorazowy lub kilkurazowy ze wskazaniem na pokrycie części lub całości kosztów zakupu leków i leczenia.

Dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych**Tabela nr 28.** Dzieci z terenu Gminy Maszewo w rodzinach zastępczych według wieku w latach 2010 - 2013

L p.	DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH W WIEKU:	RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE				RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE				RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE			
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
	LICZBA DZIECI OGÓŁEM	0	0	11	10	0	0	1	1	0	0	0	0
1	do 3 lat	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2	4-6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	7-13	0	0	5	6	0	0	1	0	0	0	0	0
4	14-18	0	0	6	4	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Goleniowie

Tabela nr 29. Dzieci z terenu Gminy Maszewo w rodzinach zastępczych według wieku w latach 2010 - 2013

L p.	DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH W WIEKU:	ZAWODOWE PEŁNIENIE FUNKCJI POGOTOWIA RODZINNEGO				RODZINY ZAWODOWE SPECJALISTYCZNE				RODZINNY DOM DZIECKA			
		2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
	LICZBA DZIECI OGÓŁEM	0	0	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0
1	do 3 lat	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
2	4-6	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
3	7-13	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
4	14-18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Goleniowie

Według danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Goleniowie, z terenu Gminy Maszewo w 2010 roku i w 2011 roku w rodzinach zastępczych nie przebywało żadne dziecko, w 2012 roku – 16 dzieci, a w 2013 roku – 15 dzieci. Warto zauważyć, że znacząca większość, bo 11 dzieci w 2012 roku oraz 10 dzieci w 2013 roku zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych, zaś po 4 dzieci odpowiednio w 2012 roku i 2013 roku w rodzinach zastępczych pełniących funkcje rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego. Największą liczbę stanowiły dzieci z terenu Gminy Maszewo w przedziale wiekowym od 7 do 13 roku życia (po 7 dzieci odpowiednio w 2012 roku i w 2013 roku), w następnej kolejności były dzieci między 14 a 18 rokiem życia (6 dzieci w 2012 roku oraz 4 dzieci w 2013 roku), oraz dzieci do lat 3 (2 dzieci w 2012 roku oraz 3 dzieci w 2013 roku), najmniej umieszczono dzieci w przedziale wiekowym od 4 do 6 lat (po 1 dziecku odpowiednio w 2012 roku oraz w 2013 roku.)

Tabela nr 30 . Dzieci z terenu Gminy Maszewo skierowane w latach 2010 - 2013 do placówek opiekuńczo-wychowawczych

Liczba dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych ogółem				w tym do placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu powiatu goleniowskiego				w tym do placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu innych powiatów				w tym z terenu Gminy Maszewo			
2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
31	26	23	43	31	26	23	43	0	0	0	0	2	0	0	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Goleniowie

Do całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej funkcjonującej na terenie powiatu goleniowskiego, skierowano 2 dzieci pochodzących z terenu Gminy Maszewo. Zdarzenie miało miejsce w 2010 roku.

3.1.3.2 CHARAKTERYSTYKA UCZNIÓW SZKÓŁ GMINY MASZEWO W OPINII PEDAGOGÓW

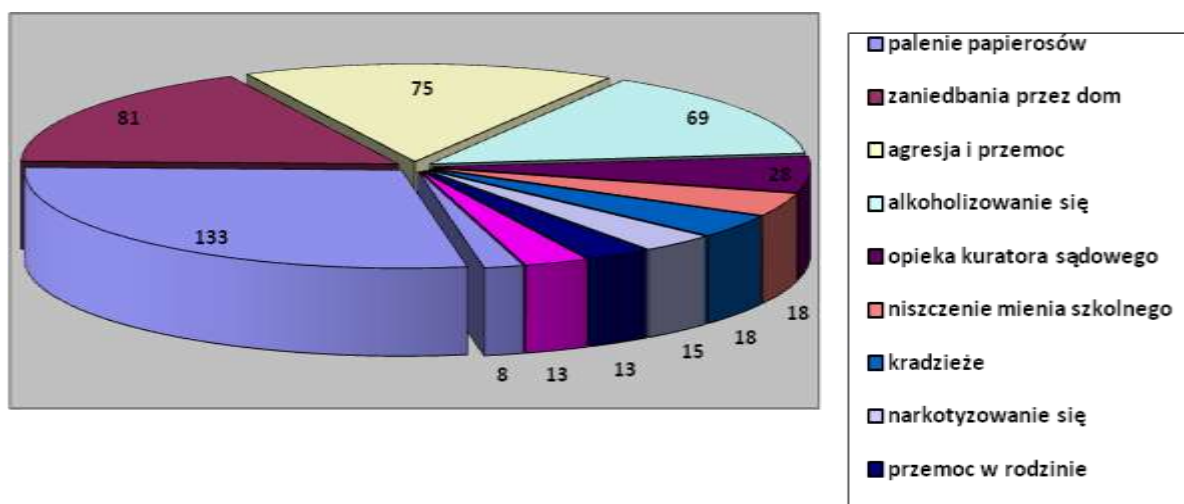
W celu pełniejszego zobrazowania sytuacji dzieci i młodzieży, do poszczególnych szkół Gminy Maszewo skierowano ankiety, które pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach dysfunkcji społecznych wśród uczniów, ponadto podejmowane przez placówki działania opiekuńczo-wychowawcze, profilaktyczne i lecznicze. W sumie do badania przedłożono 4 ankiety, z czego 3 dotyczyły szkół podstawowych, a 1- gimnazjum. W materiale badawczym oceniono pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Tabela nr 31. Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży w opinii pedagogów szkolnych

Lp.	Problemy	Obecność poszczególnych cech	
		liczba uczniów, wobec których ujawniono problem	liczba placówek, na terenie których występuje problem
1.	Alkoholizowanie się	69	3
2.	Narkotyzowanie się	15	1
3.	Palenie papierosów	133	3
4.	Ucieczki z domu	4	2
5.	Kradzieże	18	2
6.	Agresja i przemoc (w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów)	75	4
7.	Autoagresja	7	2
8.	Przestępczość ujawniona	6	2
9.	Niszczenie mienia szkolnego	18	3
10.	Udział w grupach negatywnych	8	3
11.	Opieka kuratora sądowego	28	4
12.	Przemoc w rodzinie	13	2
13.	Zaniedbanie przez dom	81	4
14.	Wykorzystywanie seksualne	1	1

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Wykres nr 5. Skala problemów występujących w środowisku dzieci i młodzieży w opinii pedagogów szkolnych.

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

W opinii pedagogów szkolnych poszczególnych szkół Gminy Maszewo, najczęstszym problemem, który przejawiają uczniowie jest palenie papierosów, które ujawniono w 133 przypadkach. Spośród czterech szkół podlegających ankiecie, w trzech szkołach występuje problem palenia papierosów. Pedagodzy ocenili, iż w 81 przypadkach problemem bardzo ważnym i coraz częściej obserwowanym wśród uczniów jest zaniedbanie przez dom, objawiające się niehigienicznym wyglądem uczniów, brakiem przyborów szkolnych, nieprzygotowaniem do lekcji, sennością, apatią itp. Cecha tego typu występuje w każdej szkole. Trzecim, pod względem częstotliwości, wymienianym problemem dotyczącym społeczność szkolną jest agresja i przemoc wśród uczniów, polegająca na poniżaniu, zastraszaniu, znęcaniu, biciu, wymuszaniu pieniędzy. Ten problem ujawniono również w każdej szkole. Kolejnym, niebezpiecznym i bardzo często obserwowanym problemem szkolnym, jest alkoholizowanie się uczniów, które ujawniono w 69 przypadkach. Z tym problemem zetknęły się trzy szkoły. Jeden przypadek dotyczył problemu wykorzystania seksualnego. Należy zwrócić uwagę, iż powyższe dane nie oddają rzeczywistego obrazu obecności cech mających znamiona dysfunkcji wśród uczniów. Wszystkie placówki podejmują szereg działań profilaktycznych, by skutki ujawnione minimalizować i nie dopuszczać do destrukcji na terenie szkół.

Szkoły z terenu Gminy Maszewo:

- posiadają dostęp do internetu,
- organizują dożywianie uczniów w formie ciepłych posiłków,
- umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej,
- zatrudniają pedagogów,
- oferują uczniom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań oraz zajęcia teatralne, wokalne, plastyczne, informatyczne, taneczne i sportowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - zajęcia wyrównawcze, socjoterapeutyczne, logopedyczne, psychoterapeutyczne, korekcyjno-kompensacyjne i nauczanie indywidualne.

W wyniku zapytania ankietowego o zakres działań naprawczych niezbędnych do niwelowania nieprawidłowych zachowań wśród uczniów wskazano:

- realizację szkolnych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień (alkohol, narkotyki, nikotyna),
- niwelowanie zachowań wulgarnych i agresywnych,
- reedukację rodziców w zakresie odpowiedzialności za dziecko,
- potrzebę współpracy instytucji pomocy społecznej,
- prowadzenie działań terapeutycznych z dziećmi zagrożonymi problemami społecznymi,
- zwiększenie liczby godzin zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, korekcyjnych i kół zainteresowań,
- konieczność diagnozowania środowiska uczniowskiego w zakresie: agresji i przemocy w ro-

dzinie, uzależnień rodziców i ich wpływie na dzieci, euro sieroctwa i sieroctwa społecznego,

- objęcie dożywianiem wszystkie dzieci z rodzin ze złą kondycją materialną, nie ograniczając ich sytuacji do kryterium ustawowego, obowiązującego w sektorze pomocy społecznej,
- potrzebę uatrakcyjniania oferty spędzania czasu wolnego,
- zwiększanie nakładów finansowych z przeznaczeniem na zajęcia pozalekcyjne.

3.1.4 POPULACJA OSÓB STARSZYCH W POMOCY SPOŁECZNEJ

W ostatnich latach zauważa się wzrost liczby osób starszych korzystających z pomocy społecznej. Prognozy demograficzne wskazują, że w kolejnych latach procent osób w starszym wieku w całej populacji będzie systematycznie wzrastać, a ten fakt już znajduje odzwierciedlenie w statystykach gminnych. Liczba osób starszych korzystających z pomocy społecznej wzrasta.

Z dotychczasowych obserwacji środowisk ludzi starszych wynika, iż ich najdotkliwszymi problemami są: samotność, przewlekła choroba, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenia emerytalno-rentowe stanowią źródło stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych. Ludzie starsi z terenu Gminy Maszewo objęci systemem pomocy społecznej korzystają z różnych form wsparcia, między innymi :

- usług opiekuńczych,
- pomocy finansowej i rzeczowej,
- pobytu w domach pomocy społecznej lub zakładach opiekuńczo-leczniczych funkcjonujących na terenie innych gmin i powiatów.

Tabela nr 32. Ludność w wieku poprodukcyjnym w latach 2010 - 2013

Wyszczególnienie	Ogólna liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym				Ogólna liczba ludności w wieku poprodukcyjnym			
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Województwo Zachodniopomorskie	1723741	1722739	1721405	1718861	366406	375341	385489	396622
Powiat Goleniowski	81736	81945	82067	82270	15001	15405	15753	16284
Gmina miejsko-wiejska Maszewo	8622	8661	8696	8717	1520	1561	1559	1627

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Szczecinie

W związku z postępującym procesem starzenia się ludności naszego kraju następuje systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Tabela nr 32 przedstawia analogiczną sytuację na terenie naszego województwa, powiatu i gminy. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły na terenie Gminy Maszewo odpowiednio w 2010 roku - 17,63 %, w 2011 roku – 18,02 %, w 2012 roku – 17,93 % oraz w 2013 roku – 18,67 % ogółu wszystkich mieszkańców Gminy Maszewo. Z roku na rok zwiększa się zapotrzebowanie na usługi opieki instytucjonalnej.

Pełniejszy obraz sytuacji osób starszych Gminy Maszewo oraz zakres wsparcia i pomocy adresowanej do tej grupy ludności został przedstawiony w podrozdziałach: 3.1.5.7 i 3.1.5.8 niniejszego dokumentu.

3.1.5 WYBRANE FORMY POMOCY

3.1.5.1 ZASIŁEK CELOWY

Jednym z najpopularniejszych świadczeń przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie jest zasiłek celowy. Są to świadczenia przyznawane w sytuacji zaistnienia niezbędnej potrzeby bytowej z przeznaczeniem na określony cel:

- pokrycie kosztów leków i leczenia,
- remont mieszkania,
- zakup opału, odzieży, żywności,
- opłacenie pobytu dziecka w żłobku lub przedszkolu,
- sfinansowanie pogrzebu,
- zakup niezbędnych przedmiotów użytku domowego,
- zaspokojenie innych potrzeb,
- specjalny zasiłek celowy.

Kwota zasiłku jest uznaniowa i zależy od wskazanego celu (co może być poświadczane dokumentami np. fakturami z zakupu materiałów do remontu, recepty na określone leki itp.), nie ma określonej minimalnej i maksymalnej kwoty zasiłku.

Ze względu na bardzo niskie ustawowe kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej (542 zł dla osoby samotnie gospodarującej, 456 zł dla osoby w rodzinie), niezmiennie od października 2012 r. rośnie znaczenie i liczba przyznawanych świadczeń w formie specjalnego zasiłku celowego. Jest on przyznawany osobom, których dochód przekracza ustalone kryterium i nie podlega zwrotowi.

Tabela nr 33. Pomoc w formie zasiłku celowego specjalnego w latach 2010 - 2013

specjalny zasiłek celowy				% spośród ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną
ROK	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba świadczeń	
2010	55	158	152	14,32 %
2011	34	68	88	9,24 %
2012	50	126	113	14,12 %
2013	24	62	50	7,16 %

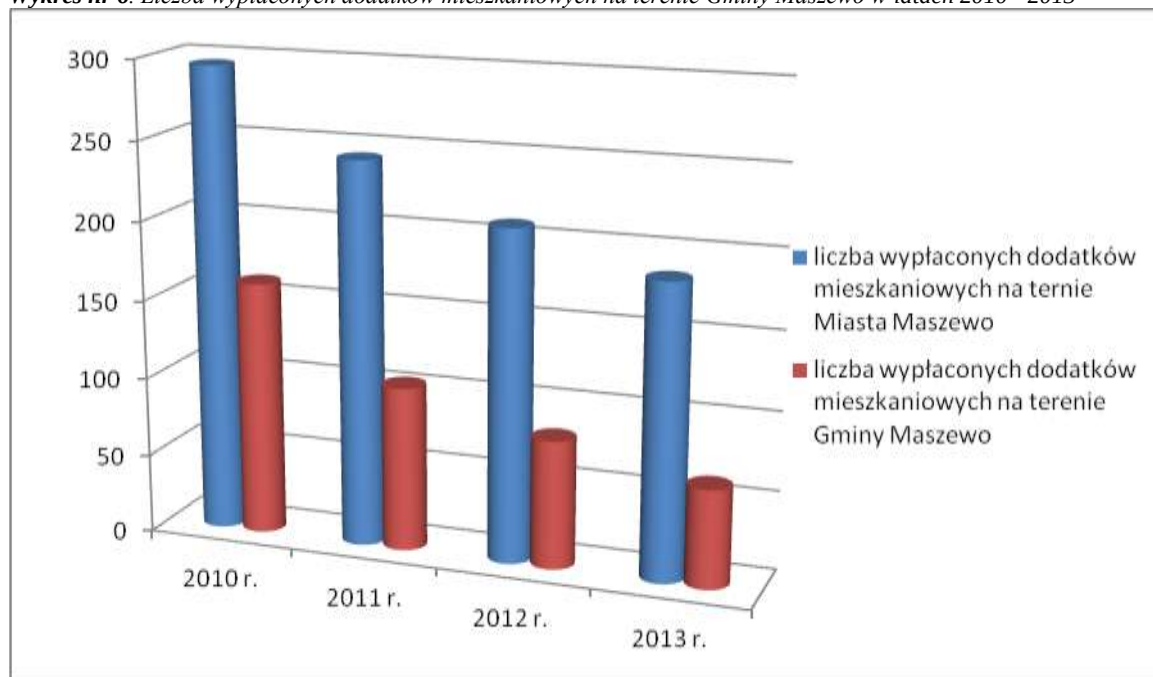
Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Z przedstawionych danych wynika, iż istnieje duże zapotrzebowanie na udzielenie finansowego wsparcia również osobom, które przekraczają ustawowe kryterium uprawniające do świadczeń – jednakże wymagają pomocy. Dla porównania w 2010 r. tego rodzaju świadczenie przyznano 55 rodzinom, natomiast w 2013 r. 24 rodzinom, co wskazuje na spadek o 43,64 % udzielonych zasiłków celowych specjalnych. Liczba udzielonych świadczeń w przedmiotowym zakresie, w diagnozowanych latach była bardzo różna. Powodów w rozbieżności liczebnej należy upatrywać w częstotliwości zdarzeń losowych, dotyczących społeczność lokalną w danym roku.

3.1.5.2 DODATEK MIESZKANIOWY

Udzielanie pomocy w formie dodatków mieszkaniowych przedstawiało się w następujący sposób: w 2010 roku wypłacono 295 dodatków mieszkaniowych osobom z terenu miasta Maszewo oraz 161 osobom z terenu gminy Maszewo, w 2011 rok – 243 osobom z terenu miasta Maszewo oraz 104 osobom z terenu gminy Maszewo, w 2012 - 209 osobom z terenu miasta Maszewo oraz 81 osobom z terenu gminy Maszewo, w 2013 roku - 185 osobom z terenu miasta Maszewo i 62 osobom z terenu gminy Maszewo.

Wykres nr 6. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych na terenie Gminy Maszewo w latach 2010 - 2013

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Z wykresu nr 6 wypływa wniosek o tendencji spadkowej w zakresie udzielonych świadczeń w ramach dodatku mieszkaniowego na rzecz mieszkańców Gminy na przełomie lat 2010 – 2013. Powyższa sytuacja jest wynikiem zadłużeń czynszowych lokatorów, które dyskwalifikują zainteresowanych do ubiegania się o tą formę pomocy. Innym powodem, równie znaczącym dla zmniejszenia się liczby udzielonych świadczeń w przedmiotowym zakresie, był fakt, iż wysokość dodatku mieszkaniowego odpowiadała 2% kwoty najniższej emerytury i taka sytuacja również nie uprawniała zainteresowanego do dodatku.

3.1.5.3 ŚWIADCZENIA RODZINNE

Świadczenia rodzinne to kolejna forma pomocy osobom spełniającym kryteria ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, w skład których wchodzi: zasiłek rodzinny, zasiłek pielęgnacyjny oraz szereg dodatków do zasiłku rodzinnego.

Z zasiłku pielęgnacyjnego mogą skorzystać osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W 2010 roku liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych decyzją wyniosła 185, w 2011 roku i w 2013 roku – po 186, a w 2012 roku 187. Wydatki na ten rodzaj świadczenia, na przełomie lat 2010 – 2013 mają tendencję wzrostową i malejącą, o czym może świadczyć fakt, że w 2010 roku wydatkowano na ten cel kwotę 345.327,00 zł, w 2011 roku – 339.507,00 zł, w 2012 roku – 343.944 zł, a w 2013 roku – 332.775,00 zł. Zarówno w zakresie liczby uprawnionych, jak i wydatkowanych środków finansowych, w ramach zasiłków rodzinnych odnotowuje się tendencję wzrostową.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2015 - 2020

Z pomocy w formie zasiłku rodzinnego skorzystało w 2010 roku - 621 osób, w 2011 roku - 566 osób, w 2012 roku – 571 osób, a w 2013 roku – 582 osoby. Koszt pomocy w formie zasiłków rodzinnych wyniósł w 2010 roku – 1.193.611,00 zł, w 2011 roku – 1.108.807,00 zł, w 2012 roku – 1.021.558,00 zł, a w 2013 roku – 1.047.332,00 zł.

Spośród dodatków do zasiłku rodzinnego, dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego cieszył się największym zainteresowaniem świadczeniobiorców, ponieważ w 2010 roku wydano 352 decyzje uprawniające do omawianego świadczenia, w 2011 roku – 353, w 2012 roku – 365, a w 2013 roku – 353. W następnej kolejności pod względem liczby świadczeniobiorców uplasował się dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, gdzie w 2010 roku 150 osób zostało uprawnionych do dodatku, w 2011 roku – 151, w 2012 roku – 128, w 2013 roku - 120.

Tabela nr 34. Świadczenia rodzinne udzielone w latach 2010- 2013

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie				Liczba przyznanych świadczeń				Wartość przyznanych świadczeń			
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Zasiłek rodzinny	621	566	571	582	13848	12831	11510	10418	1193611	1108807	1021558	1047332
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	37	28	18	13	253	278	212	172	130894	96829	81384	64627
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty praw do zasiłku dla bezrobotnych	29	25	30	25	449	423	412	345	81940	76330	70040	58650
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	56	35	37	47	56	35	37	47	570000	56000	37000	47000
Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka	49	44	43	34	620	556	518	437	50000	48080	40420	34220
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	352	353	365	353	840	841	731	675	92000	84000	73100	67500
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	150	151	128	120	1671	1673	1540	1392	94180	91390	85200	75920
Zasiłek pielęgnacyjny	185	186	187	186	2219	2230	2248	2175	345327	339507	343944	332775
Inne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0
SUMA	1479	1388	1379	1360	19956	18867	17208	15661	1812277	19875747	1752646	1728024

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

3.1.5.4 KONTRAKT SOCJALNY

Stosowany w działaniach Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie kontrakt socjalny ma na celu poprawę skuteczności udzielanej pomocy poprzez mobilizowanie osób i rodzin do podejmowania działań usamodzielniających. Możliwość zawierania kontraktów socjalnych wprowadziła ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jest to pisemna umowa zawierana z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron, tj. klienta i pracownika socjalnego, które mają doprowadzić do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Dzięki realizacji w latach 2008 – 2014 projektu systemowego „Z bezradności do aktywności” współfinansowanego ze środków publicznych Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie, wykorzystanie tego narzędzia w pracy socjalnej zyskało na większym znaczeniu. Środki płynące z Europejskiego Funduszu Społecznego do gminy pozwoliły na realizację przedsięwzięć, na które do tej pory brakowało pieniędzy. Kalkulowany koszt wsparcia na osobę w kontrakcie socjalnym realizowanym w ramach projektu systemowego wyniósł w 2010 roku – 4.307,33 zł, w 2011 roku – 3940,32 zł, w 2012 roku – 3898,47 zł, a w 2013 roku – 2682,86 zł. Realizacja kontraktów polegała na sfinansowaniu zestawu instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, mających doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem.

Realizacja kontraktów socjalnych w ramach PO KL

- w latach 2010 - 2013 Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie, w ramach projektu systemowego PO KL zrealizował 74 kontrakty socjalne,
- kontraktami socjalnymi objętych zostało 286 osób,
- średnia wartość kontraktu socjalnego (bez wkładu własnego) wyniosła ok. 3647,12 zł.

3.1.5.5 PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

W związku z realizacją projektu systemowego w ramach PO KL zaczęto posługiwać się narzędziem – Programem Aktywności Lokalnej, który miał na celu m.in. integrację społeczną. PAL to program realizowany przez animatorów lokalnych, skierowany do osób z konkretnego środowiska lub członków danej społeczności. Oznacza to, że można prowadzić działania aktywizacyjne adresowane do osób mieszkających na pewnej przestrzeni, obejmującej np. dzielnicę, osiedle, sołectwo, wieś, czy środowisko danej grupy zawodowej lub społecznej (np. niepełnosprawnych, osoby wychodzące z placówek opiekuńczo-wychowawczych, mieszkańców bloku, a nawet kilku rodzin mieszkających w okolicy).

Na terenie Gminy Maszewo Program Aktywności Lokalnej na lata 2008 - 2013 był przyjęty Uchwałą Nr XVI/136/08 Rady Miejskiej w Maszewie z dnia 21 listopada 2008 roku.

W ramach tego programu podejmowane działania aktywizacyjne służyły rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej.

Uczestnikom PAL udzielane było wsparcie w formie:

- środowiskowej pracy socjalnej (realizowanej przez pracownika socjalnego lub inną osobę),
- instrumentów aktywnej integracji,
- działań o charakterze środowiskowym.

3.1.5.6 AKTYWNA INTEGRACJA

W ramach realizacji kontraktów socjalnych, programu aktywności lokalnej stosowany był i finansowany ze środków EFS zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, które miały na celu przywrócenie osób wykluczonych społecznie na rynek pracy oraz ich integrację ze środowiskiem. Taki zestaw tzw. instrumenty aktywnej integracji został podzielony na 4 grupy:

- instrumenty aktywizacji zawodowej,
- instrumenty aktywizacji edukacyjnej,
- instrumenty aktywizacji zdrowotnej,
- instrumenty aktywizacji społecznej.

Najpopularniejsze instrumenty aktywnej integracji, którymi objętych było 74 uczestników projektu systemowego i 212 osób z ich otoczenia w latach 2010 – 2013 to:

- skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową;
- organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych;
- organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych, umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego.

3.1.5.7 USŁUGI OPIEKUŃCZE

Ze względu na zjawisko starzenia się społeczeństwa warto szczególnie zwrócić uwagę na inicjatywy realizowane na rzecz osób starszych. Problem seniorów, często osób samotnych, potrzebujących pomocy i wsparcia staje się konkretnym wyzwaniem, przed którym stoją instytucje

pomocowe w naszej gminie. Mając powyższe na uwadze istotnym jest przyjrzeć się realizacji zadań w formie usług opiekuńczych oraz kierowania do DPS w latach 2010 – 2013.

Na przestrzeni lat 2010 – 2013 w Gminie Maszewo realizowane były usługi opiekuńcze. Pomoc w formie usług przysługuje zwłaszcza osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób w wykonywaniu czynności dnia codziennego. OPS ustala zakres usług, okres ich świadczenia oraz miejsce. Zazwyczaj usługi są świadczone w mieszkaniu osoby. W swym zakresie dotyczą głównie pomocy związanej z wykonywaniem takich czynności jak: utrzymywanie higieny osobistej, zrobienie zakupów, posprzątanie, ugotowanie posiłku, czy zrobienie prania.

Usługi opiekuńcze świadczone są nieodpłatnie w przypadku, gdy dochód osoby lub rodziny nie przekracza kryterium dochodowego lub jest równy kryterium dochodowemu, określone w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej oraz osobom, które ukończyły 95 lat, a w przypadku osób samotnych – 90 lat. Zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Maszewie Nr XXII/187/09 z dnia 26 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze – osoby, które nie spełniają powyższych warunków, ponoszą odpłatność za każdą godzinę świadczonych im usług opiekuńczych.

Tabela nr 35. Liczba osób i wskaźniki odpłatności za usługi opiekuńcze w latach 2010 - 2013

Kryteria dochodowe w % zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej	Osoba samotnie gospodarująca					Osoba w rodzinie				
	Wysokość odpłatności	Liczba osób 2010 r.	Liczba osób 2011 r.	Liczba osób 2012 r.	Liczba osób 2013r.	Wysokość odpłatności	Liczba osób 2010 r.	Liczba osób 2011 r.	Liczba osób 2012 r.	Liczba osób 2013 r.
do 100%	Nieodpłatnie	0	1	2	4	Nieodpłatnie	0	0	0	0
powyżej 100 – 150 %	5 %	0	0	0	0	15 %	1	0	0	0
powyżej 150 – 200 %	10 %	3	4	2	1	30 %	0	1	1	0
powyżej 200 – 250 %	20 %	5	3	2	2	50 %	0	0	0	1
powyżej 250 – 300 %	30 %	2	2	3	1	70 %	0	0	0	0
powyżej 300 – 400 %	50 %	2	1	1	1	90 %	0	0	0	0
powyżej 400 %	100 %	1	1	1	2	100 %	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

W latach podlegających ocenie, pełna odpłatność za jedną godzinę przeprowadzonych usług wynosiła 11,00 zł. W latach 2010 - 2012 po 1 osobie, a w roku 2013 – 2 osoby, na rzecz których były świadczone usługi opiekuńcze ponosiły pełną odpłatność. Całkowicie zwolnione z tego obowiązku były 4 osoby w 2013 roku, 2 osoby w 2012 roku, 1 osoba w 2011 roku, z uwagi na wiek 90 lat i niskie dochody nieprzekraczające kryterium ustawowe. Pozostałe osoby ponosiły koszty w wysokości proporcjonalnej do wskaźnika odpłatności za przedmiotowe usługi. Usługi opiekuńcze były prowadzone na terenie Miasta Maszewo przez dwie opiekunki środowiskowe.

Tabela nr 36. Liczba osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych w latach 2010 - 2013

Wyszczególnienie	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych			
	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.
Liczba osób samotnych	13	12	10	11
Liczba osób pozostających w rodzinie	1	1	2	1
Razem	14	13	12	12

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Z pomocy w formie usług opiekuńczych w okresie diagnozy skorzystało: 14 osób w 2010 roku, 13 osób w 2011 roku, 12 osób w 2012 roku, 12 osób w 2013 roku.

Usługi opiekuńcze obejmowały łącznie:

- 3313 godzin przepracowanych przez opiekunki środowiskowe w 2010r.
- 3999 godzin – w 2011r.
- 3554 godzin - w 2012r.
- 3645 godzin – w 2013r.

Z tytułu odpłatności podopiecznych za świadczoną na ich rzecz pomoc w formie usług, do budżetu Gminy wpłynęły kwoty:

- 10.87zł w 2010r.
- 9.984zł w 2011r.
- 10.598zł w 2012r.
- 8.165zł w 2013r.

3.1.5.8 KIEROWANIE DO DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej: „Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej”. Finansowanie (w całości lub częściowo) odpłatności za pobyt osoby w DPS jest jednym z zadań własnych gminy. Umieszczenie w domu pomocy społecznej jest rozwiązaniem ostatecznym i poprzedza je ocena możliwości udzielenia pomocy osobie potrzebującej w miejscu jej zamieszkania oraz zbadanie jej sytuacji rodzinnej. W konsekwencji skierowanie do DPS wymaga oceny stanu zdrowia oraz uprzedniego ustalenia zakresu możliwości korzystania przez daną osobę z pomocy środowiskowej, w szczególności zaś zbadania możliwości zorganizowania usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej opłata za pobyt w DPS zostaje ustalona w decyzji wydanej przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy kierującej do domu pomocy społecznej.

Zgodnie z zasadą pomocniczości zobowiązania finansowe w ostatniej kolejności spoczywają na gminie, tj. jednostce samorządowej „najbliższej” osobie skierowanej do domu, a więc gminie jej miejsca zamieszkania.

Tabela nr 37. Koszty utrzymania mieszkańców Gminy Maszewo w domach pomocy społecznej

Odpłatność za kierowanie do DPS	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.
kwota odpłatności w ramach środków własnych Gminy Maszewo	155.007,00	235.494,00	258.102,00	323.359,00
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	8	10	12	12

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Znaczną część budżetu gminy, w ramach realizacji zadań pomocy społecznej, zajmuje koszt utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej. Gmina Maszewo, jak większość gmin naszego powiatu, województwa i całego kraju, staje w obliczu starzenia się populacji i konsekwencji tego procesu. Wzrost liczby osób starszych na terenie naszej gminy i ich problemy prawdopodobnie w najbliższym czasie zdominować może dyskurs dotyczący osób starszych, a jednym z najczęściej pojawiających się tematów może być problem opieki instytucjonalnej. Dlatego też celem stało się przedstawienie poniżej dylematów związanych z rozwojem tej formy opieki nad osobami starszymi oraz wyzwań, jakie staną przed pomocą społeczną i społeczeństwem w związku z rozrostem populacji seniorów wymagających opieki. Dwa główne problemy związane z opieką nad osobami starszymi dotyczą:

- kosztów finansowania opieki,
- odpowiednich form sprawowania opieki.

Obecnie na terenie naszej gminy, usługi opiekuńcze, świadczone w miejscu zamieszkania osób starszych, stanowią jedną z głównych ofert pomocowych i wspierających Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie. Gmina ponosi koszt zatrudnienia dwóch opiekunek środowiskowych, który w roku 2013 wyniósł łącznie 51.013,28zł. Wpływy do budżetu Gminy z tytułu odpłatności podopiecznych za przedmiotowe usługi wyniosły łącznie 8.165 zł. Usługi świadczone są jedynie na terenie Miasta Maszewa. Na terenie poszczególnych wsi Gminy Maszewo ta forma pomocy dotychczas nie była stosowana z uwagi na brak zapotrzebowania na przedmiotowe świadczenia. Systematyczne obserwacje odwiedzanych środowisk wskazują jednoznacznie, że zwiększa się liczba osób starszych, samotnych, wymagających wsparcia osób innych. Rola rodziny w opiece nad seniorami i obowiązki tradycyjnie pozostające w jej gestii przejmowane są przez podmioty publiczne. Przyczyna powyższego tkwi w tym, iż najbliżsi członkowie rodzin nie przejawiają większego zainteresowania seniorami, często nie mają czasu na opiekę, ponadto warunków socjalno – bytowych, dlatego

poszukują coraz częściej rozwiązania polegającego na umieszczaniu seniorów w instytucjach zapewniających całodobowe utrzymanie. Przedstawione powyżej dane wskazują, że brakuje zaangażowania w opiekę nad seniorami, więc nie można liczyć na skuteczną egzekucję obowiązku alimentacyjnego względem rodziców, a co za tym idzie koszty utrzymania w DPS będą w dużej mierze przerzucane z rodziny na gminę. W przypadku pomocy instytucjonalnej (domy pomocy społecznej, przyszpitalne zakłady leczenia długoterminowego) pobyt wszystkich mieszkańców tych instytucji był dofinansowywany przez gminę. W roku 2013 na ten cel wydatkowano łącznie 323.359,00zł za pobyt 12 osób pochodzących z terenu naszej gminy. Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, w pierwszej kolejności do ponoszenia odpłatności w przedmiotowym zakresie zobowiązani są mieszkańcy, następnie rodzina, a po wyczerpaniu tych możliwości – gmina. Niskie dochody samych zainteresowanych, niewydolność finansowa rodzin, powoduje, że w końcowym efekcie zadanie finansowane jest przez gminę. Średnie miesięczne koszty utrzymania naszych mieszkańców w instytucjonalnych formach pomocy w 2013r. wahały się od 2.600 zł do 2.800 zł za jednego mieszkańca. Mieszkańcy domów ponosili odpłatność do wysokości 70% swojego dochodu. Przy obecnej strukturze finansowania, Gmina nie będzie w stanie ponosić tak wysokich kosztów, które są dużym obciążeniem dla budżetu. Powstaje zatem pytanie w jaki sposób sfinansować rosnące potrzeby opiekuńcze starzejącego się społeczeństwa. Aktualnie jedynymi i skutecznymi narzędziami, które rozwiązują przytoczone powyżej problemy, są praca środowiskowa pracowników socjalnych i opiekunek w miejscu zamieszkania zainteresowanych, zasiłki w formie finansowej i rzeczowej, posiłki, kierowanie do zakładów opieki długoterminowej. Jednak niebawem te rozwiązania mogą być niewystarczające. Podejmowane są wszystkie możliwe środki, by pozostawiać seniorów w ich miejscu zamieszkania, bez potrzeby kierowania do instytucji opieki całodobowej.

3.1.5.9 PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Poradnictwo specjalistyczne jest działalnością zawodową skierowaną na odzyskanie lub wzmocnienie zdolności osób i rodzin do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Tego rodzaju inicjatywa jest podejmowana również w ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie. Przy Ośrodku organizowane było poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, świadczone osobom oraz rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W ramach możliwości finansowych zatrudniani byli specjaliści, m.in. radca prawny, psycholog, mediator, doradca rodzinny, którzy:

- w ramach poradnictwa prawnego udzielali informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów;

- w ramach poradnictwa psychologicznego realizowali procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii;
- w ramach poradnictwa rodzinnego pomagali rozwiązywać szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną.

Dzięki prowadzeniu poradnictwa specjalistycznego realizowany był cały szereg zadań:

- działania w kierunku wzmocnienia więzi rodzinnych i integracji osób oraz rodzin ze środowiskiem,
- pobudzanie aktywności osób oraz rodzin w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb życiowych,
- wspieranie działalności służb socjalnych,
- propagowanie wiedzy prawniczej i psychologicznej,
- wspieranie działań prorodzinnych.

Tabela nr 38. Liczba korzystających z poradnictwa specjalistycznego

Poradnictwo specjalistyczne	2010	2011	2012	2013
liczba rodzin korzystających z poradnictwa	31	25	40	45
liczba osób w tych rodzinach	121	100	148	152

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

IV ŚRODKI FINANSOWE PRZEZNACZONE NA POMOC SPOŁECZNĄ

Kwoty, które w latach 2010 – 2013 wydatkowała Gmina Maszewo na pomoc społeczną przedstawia tabela nr 39.

Tabela nr 39. Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną w latach 2010-2013

Rok	Kwoty udzielonych świadczeń		RAZEM
	zadania własne gminy	zadania zlecone	
2010	1.524.558,53	3.089.190,64	4.613.749,17
2011	1.518.084,90	3.061.475,73	4.579.560,63
2012	1.615.254,11	3.039.749,45	4.655.003,56
2013	1.056.433,03	3.640.198,56	4.696.631,59

Źródło: opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie

Przykładowo w roku 2013 w ramach kwoty przeznaczonej na realizację zadań własnych gminy – 1.056.433,03 zł, wydatkowano środki na:

- zasiłki celowe – 121.319,00 zł (11,48%),
- usługi opiekuńcze – 6.000,00 zł (0,57 %),
- koszty utrzymania – 462.275,05 zł (43,76%)
- dożywianie – 92.686,02 zł (8,77 %)
- prace społecznie użyteczne – 1.168,00 zł (0,11 %)
- dodatki mieszkaniowe – 37.765,32 zł (3,58%)
- domy pomocy społecznej – 323.358,91 zł (30,61 %),
- pobyt dziecka w rodzinie zastępczej – 11.860,73zł (1,12 %)

V INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ

Rada Miejska w Maszewie

Urząd Miejski w Maszewie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie

Szkoła Podstawowa w Dębicach

Szkoła Podstawowa w Rożnowie

Szkoła Podstawowa w Maszewie

Gimnazjum w Maszewie

Przedszkole w Maszewie

Niepubliczne Przedszkole Niezapominajka w Maszewie

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Maszewie

Biblioteka Miejska w Maszewie

Ognisko Przedszkolne Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Dębicach

Środowiskowe Ogniska Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w: Maszewie, Darżu, Bielicach

Świetlice Środowiskowe w: Bagnach, Jenikowie, Korytowie, Maciejewie, Nastazinie, Radzanku, Sokolnikach

Posterunek Policji w Maszewie

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Maszewie

Sołectwo: Bagna, Bielice, Budzieszowce, Darż, Dąbrowica, Dębice, Dobrosławiec, Godowo, Jarosławki, Jenikowo, Korytowo, Maciejewo, Maszewko, Mieszkowo, Mokre, Nastazin, Pogrzynie, Przemocze, Radzanek, Rożnowo, Sokolniki, Tanowo, Wisławie, Zagórcze

Spółdzielnie mieszkaniowe w Dębicach i Maszewie

Związek Emerytów i Rencistów w Maszewie

Ośrodek Kultury i Sportu w Maszewie

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Bractwo Rycerskie

Zespół Ludowy „Maszewianki”

Klub Sportowy „Ratusz”

Teatr „Krzyk”

Wolontariat „Wielkiego Serca”

Kościół Katolicki

Stowarzyszenie Maszewska Inicjatywa Gospodarcza

VI ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie stosowaną metodą wspierającą opis i analizę pozycji rozwojowej obszarów. Pozwala ona na uporządkowanie wiedzy o charakterystyce danego terytorium, w tym przypadku Gminy Maszewo, w układzie czterech kategorii : mocnych stron, słabych stron, szans i zagrożeń. Podejmując działania na rzecz diagnozy problemów społecznych Gminy Maszewo należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające rozwój polityki społecznej, punkty stanowiące mocne strony, potencjał rozwoju polityki społecznej oraz zidentyfikowane zagrożenia uwzględniające specyfikę społeczności lokalnej Gminy Maszewo.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje obszary priorytetowe :

1. Polityka wobec rodziny
2. Polityka wobec osób starszych i niepełnosprawnych
3. Polityka wobec osób bezrobotnych
4. Polityka wobec zagrożeń
5. Polityka wobec służb socjalnych w Gminie Maszewo

Analiza SWOT – obszar priorytetowy – POLITYKA WOBEC RODZINY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ aktywne zainteresowanie problemami rodziny władz samorządowych, ✓ zaradność, pracowitość i przedsiębiorczość mieszkańców gminy, ✓ profesjonalna kadra pomocy społecznej, ✓ dobra współpraca z instytucjami działającymi na terenie gminy, ✓ dostęp do biblioteki, ✓ rodziny wielopokoleniowe (wzorce), ✓ działanie klubów sportowych, ✓ mieszkańcy gminy – wzorce osobowe (sportowcy, artyści)	✓ niewystarczająco rozwinięty system pomocy rodzinom z uwagi na ograniczone środki finansowe, ✓ bezrobocie, ✓ słabo rozwinięta sieć organizacji pozarządowych, ✓ niski poziom wykształcenia mieszkańców, ✓ niewystarczająca oferta pozwalająca na zagospodarowanie czasu wolnego rodzin, ✓ narastający problem uzależnień wśród młodzieży i dorosłych, ✓ brak aktywności społecznej i chęci do działania na rzecz społeczności lokalnej, ✓ ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży oraz pogłębiające się różnicowanie socjalne grup społecznych, ✓ pogłębiający się kryzys rodzin, przejmowanie pewnych funkcji rodziny przez instytucje, ✓ dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego, ✓ rosnące zadłużenie gospodarstw domowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ budowanie lokalnych partnerów obejmujących wszystkie sektory z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, ✓ inicjowanie działań mających na celu wzmocnienie rodziny jako podstawowej komórki społecznej, ✓ stosowanie aktywizujących metod pracy socjalnej, ✓ dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, ✓ rosnąca świadomość społeczna, ✓ wzrost poziomu wykształcenia wśród mieszkańców, ✓ realizacja programu wspierania rodziny, ✓ skierowanie większych środków na realizację polityki wobec rodziny, ✓ pozyskiwanie środków z zewnątrz na programy wspierające rodzinę	✓ wysoki poziom zagrożenia ubóstwem rodzin, ✓ przenoszenie ciężaru finansowania zadań na poziom gminy, ✓ narastanie zjawiska wyuczonej bezradności, ✓ starzenie się społeczeństwa, ✓ euro sieroty (rozbite rodziny) wychowywanie w rodzinie niepełnej, gdyż ojciec lub matka pracują w innych krajach, ✓ koncentracja na dobrach materialnych, ✓ negatywny wpływ zachowań z zewnątrz, ✓ zatracanie rodzinnych wartości, ✓ deficyt w obszarze codziennego sposobu komunikowania się w relacjach dzieci – rodzice, rodzice – dzieci, ✓ coraz większy brak opieki zapracowanych rodziców nad swoimi dziećmi, brak zainteresowania tym co dzieci robią, degradacja relacji rodzinnych

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT – obszar priorytetowy – **POLITYKA WOBEC OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ życzliwość sąsiedzka, pomoc w potrzebie, ✓ rodziny wielopokoleniowe (wzorce), ✓ zainteresowanie problemami społecznymi władz samorządowych	✓ duża liczba osób niepełnosprawnych i starszych korzystających z pomocy społecznej, ✓ istniejące bariery architektoniczne, ✓ brak lokali do wykorzystania na działalność organizacji pozarządowych, ✓ niewystarczający system wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych, ✓ brak wolontariatu działającego w obszarze pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, ✓ słaby system opieki dla osób starszych w miejscu zamieszkania, ✓ słaba oferta pozwalająca na zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, ✓ niewystarczający poziom finansowania zadań z pomocy społecznej w tym obszarze, ✓ starzenie się społeczeństwa, ✓ pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny, która często pracuje w innym kraju
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ upowszechnianie informacji dot. problemów osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich praw, ✓ inicjowanie działań w środowisku lokalnym na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, ✓ zewnętrzne źródła finansowania, ✓ budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych, ✓ wykorzystanie potencjału ludzi starszych	✓ zbyt mała oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych pozwalająca na uczestnictwo w życiu społecznym, ✓ niskie świadczenia pieniężne osób starszych i niepełnosprawnych, ✓ brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT – obszar priorytetowy – POLITYKA WOBEC BEZROBOTNYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ duża przedsiębiorczość mieszkańców (samodzielnie prowadzona działalność gospodarcza), ✓ dobre warunki do rozwoju inwestycji szczególnie w obszarze rolnictwa, ✓ mocne przywiązanie do ziemi	✓ rozdrobnione własności ziemi, ✓ brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych ludzi, ✓ niskie kwalifikacje osób bezrobotnych, ✓ słabe dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy, ✓ brak podmiotów ekonomii społecznej, ✓ brak umiejętności w poszukiwaniu pracy, ✓ ubogi rynek pracy
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ pozyskiwanie środków zewnętrznych, ✓ wdrażanie programów przeciwdziałania bezrobociu dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy	✓ wysokie koszty pracy, ✓ sezonowość rynku pracy, ✓ narastanie zjawiska wyuczonej bezradności

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT – obszar priorytetowy – POLITYKA WOBEC ZAGROŻEŃ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ profesjonalnie wykształcona kadra OPS w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ✓ dobrze działający Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ✓ dobra współpraca służb z terenu gminy działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, ✓ działający Punkt Konsultacyjny przy GKRPA dla osób z problemem uzależnień, ✓ działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	✓ słaba oferta na zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, osób starszych i całych rodzin, ✓ coraz częstsze przypadki niezgłaszania przez rodziny, sąsiadów wieloletnich problemów przemocy w rodzinie z poczucia wstydu, strachu, ✓ przyzwolenie na sprzedaż papierosów i alkoholu nieletnim, lub kupowanie przez dorosłych alkoholu dla nieletnich, ✓ niewystarczające środki finansowe, ✓ pogłębiający się kryzys rodziny, brak zainteresowania ze strony rodziców czasem wolnym dzieci
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ promocja działań w zakresie przeciwdziałania różnego rodzaju uzależnieniom i przemocy domowej, ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi, ✓ inicjowanie mody na zdrowy tryb życia, bez używek, ✓ realizacja programów: przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, wspierania rodziny, ✓ organizacja szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych, rodziców i uczniów, ✓ zewnętrzne źródła finansowania, ✓ budowanie świadomości społecznej dot. potencjalnych zagrożeń, ich skutków i sposobów postępowania, ✓ intensyfikacja programów profilaktycznych	✓ ukrywanie problemu przemocy, ✓ obniżenie wieku inicjacji alkoholowej, ✓ brak asertywności wśród dorosłych mieszkańców, ✓ młodzież pozostawiona bez opieki rodziców, brak wiedzy rodziców o tym co robią, ✓ jazda pod wpływem alkoholu i innych używek, ✓ słaba opieka zdrowotna dzieci i młodzieży, ✓ negatywny wpływ zachowań z zewnątrz, ✓ łatwy dostęp do alkoholu, ✓ społeczne przyzwolenie dorosłych na przebywanie dzieci i młodzieży na imprezach dla dorosłych i do późnych godzin nocnych, ✓ euro sieroty (wyjazdy rodziców do pracy za granicą, brak więzi rodzinnych), ✓ koncentracja na dobrach materialnych

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT – obszar priorytetowy – POLITYKA WOBEC SŁUŻB SOCJALNYCH W GMINIE MASZEWO

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ profesjonalna i wykształcona kadra OPS, ✓ sprawnie działający Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	✓ bariery architektoniczne w budynku, gdzie mieści się OPS, ✓ złe warunki lokalowe OPS, ✓ brak miejsca na indywidualne rozmowy z klientami bez obecności innych pracowników i klientów OPS, ✓ ograniczone środki finansowe na działalność w obszarze pomocy społecznej, ✓ brak integracji działań w obszarze polityki społecznej,
SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ zewnętrzne źródła finansowania zadań polityki społecznej, ✓ skierowanie większych środków na realizację polityki społecznej	✓ dalsze ograniczenie środków finansowych na realizację zadań pomocy społecznej, ✓ niestabilność prawa, zmiany przepisów, ✓ przekazywanie nowych zadań do pomocy społecznej, ✓ brak programu motywującego do dalszego rozwoju i kształcenia umiejętności, ✓ brak systemowych rozwiązań.

Źródło: Opracowanie własne

VII CELE STRATEGII

7.1 CEL GŁÓWNY STRATEGII

**ZBUDOWANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA
SPOŁECZNEGO ZAPOBIEGAJĄCEGO WYKLUCZENIU
I MARGINALIZACJI OSÓB ORAZ GRUP SPOŁECZNYCH**

7.2 STRUKTURA OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH

7.2.1 OBSZAR PRIORYTETOWY I – POLITYKA WOBEC RODZINY

W Gminie Maszewo obserwuje się systematyczny wzrost liczby rodzin żyjących w ubóstwie. Pogarszająca się jakość życia dotyka szczególnie rodziny, w których występuje bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność, długotrwała choroba i uzależnienia. Niepokojącym zjawiskiem jest kumulacja niekorzystnych zjawisk społecznych, które mogą być przyczyną dezintegracji społecznej i zawodowej całej rodziny.

Rodzina jest podstawową komórką, która powinna zaspokoić potrzeby każdego z jej członków. Jest miejscem, gdzie człowiek wchodzi w podstawowe dla siebie związki z innymi ludźmi, uczy się bliskości emocjonalnej. Podstawą do życia jest zaspokojenie potrzeb fizjologicznych i biologicznych, powinna je gwarantować rodzina. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję, a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem.

Niedostateczny rozwój aktywnych form wsparcia dla osób zagrożonych dezintegracją społeczną i zawodową może prowadzić do ich społecznego wykluczenia. Dużym utrudnieniem w prowadzeniu aktywnej pomocy społecznej jest niewielka ilość organizacji pozarządowych obejmująca swym zasięgiem teren Gminy Maszewo. Aktywizacja społeczności lokalnej dla rozwiązywania problemów stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

7.2.1.1 CEL STRATEGICZNY

WZMOCNIENIE POZYCJI RODZINY

W OBLICZU JEJ KRYZYSU

7.2.1.2 CELE OPERACYJNE – KIERUNKI NIEZBEDNYCH DZIAŁAŃ

1. Stworzenie kompleksowego systemu pomocy dziecku i rodzinie.
2. Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny.
3. Rozwój interdyscyplinarnych form wsparcia.
4. Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	INSTYTUCJA KOORDYNUJĄCA	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Stworzenie kompleksowego systemu pomocy dziecku i rodzinie	Udzielenie kompleksowego wsparcia rodzinie w jej funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - PCPR - kuratorzy, - GKRPA, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Realizacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Maszewo	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy
	Realizacja rządowych programów osłonowych	W miarę potrzeb	Ośrodek Pomocy Społecznej		
	Karta Dużej Rodziny	2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej		
	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - PCPR, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Udzielanie pomocy w formie posiłku lub zasiłku celowego na zakup posiłku	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne, - program rządowy
	Przeciwdziałanie uzależnieniu od pomocy społecznej	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne,
	Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - PCPR, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne,
	Edukacja rodziców w pełnieniu właściwych ról w rodzinie	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - PCPR, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne,
	Prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - NGO, - parafie, - przedsiębiorcy	-budżet gminy, -źródła zewnętrzne
	Promowanie	Zadanie ciągle	Ośrodek Kultury	- placówki	-budżet gminy,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2015 - 2020

	i organizowanie różnych form integracji rodzin i realizacji programów wspierających rodziny	2015 – 2020	i Sportu	oświatowe, - samorząd gminy, - NGO, - parafie, - przedsiębiorcy	-źródła zewnętrzne
	Nawiązywanie partnerstwa o zasięgu lokalnym w zakresie wsparcia rodziny	2016 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - NGO, - parafie, - przedsiębiorcy	-budżet gminy, -źródła zewnętrzne
Rozwój interdyscyplinarnych form wsparcia	Stworzenie systemu pomocy rodzinie w sytuacji kryzysowej, traumatycznej	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - PCPR, - kuratorzy, OPS	-budżet gminy, -źródła zewnętrzne
Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - NGO, - parafie, - przedsiębiorcy	-budżet gminy, -źródła zewnętrzne
	Wsparcie działalności istniejących świetlic	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - NGO, - parafie, - przedsiębiorcy	-budżet gminy, -źródła zewnętrzne
	Utworzenie i działalność ośrodka wsparcia dla dzieci i młodzieży	Zadanie ciągle 2012 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - Parafie, NGO	-budżet gminy, -źródła zewnętrzne

7.2.1.3 BENEFICJENCI

1. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.
2. Rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
3. Dzieci i młodzież.

7.2.1.4 PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Rezultatem osiągnięcia celu strategicznego będzie stworzenie podstaw do rozwoju społeczeństwa zintegrowanego, w którym rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym będą miały zapewnione odpowiednie wsparcie umożliwiające przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych oraz godne warunki życia.

7.2.1.5 UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Ważnymi czynnikami, które będą miały wpływ na realizację celu będą:

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy na rzecz rozwiązywania własnych i lokalnych problemów.
2. Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania.
3. Dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.

7.2.2 OBSZAR PRIORYTETOWY II –

POLITYKA WOBEC OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Starzenie społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmienia. Obecnie nie do końca można sprecyzować pojęcie – człowiek stary. Wiek biologiczny nie zawsze jest tożsamy ze zmianami psychofizycznymi, dlatego przyjmuje się, że tym pojęciem będą określani ludzie w wieku poprodukcyjnym, czy emerytalnym. Trzeba pamiętać, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien być to okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację. Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspokajaniu potrzeb swoich najstarszych członków, istnieje potrzeba zbudowania sprawnego systemu pomocy, który będzie uwzględniał najważniejsze potrzeby ludzi starszych.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i mimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Stworzenie spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym poprawi sytuację tych osób.

7.2.2.1 CEL STRATEGICZNY –

UŁATWIANIE FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚRODOWISKU LOKALNYM

7.2.2.2 CELE OPERACYJNE – KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Stworzenie osobom niepełnosprawnym i starszym warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
3. Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych i niepełnosprawnych, aktywizacja społeczna.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	INSTYTUCJA KOORDYNUJĄCA	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	Utworzenie i wspierania rozwoju usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób starszych i niepełnosprawnie w miejscu zamieszkania	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - PCPR, - Parafie, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Diagnoza ilości, rodzaju i stopni niepełnosprawności mieszkańców gminy	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	SPOPZ	-OPS, - placówki oświatowe	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Utworzenie wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy osobom w podeszłym wieku	2016 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Realizacja poradnictwa psychologicznego	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - PCPR, - Parafie, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Udzielenie pomocy finansowej osobom starszym i niepełnosprawnym	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - PCPR, - Parafie, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
Stworzenie osobom niepełnosprawnym i starszym warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej	Rozwój różnorodnych form aktywizacji osób starszych	Zadanie ciągłe 2016 – 2020	Ośrodek Kultury i Sportu	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - Parafie, - OPS, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Wykorzystanie doświadczenia osób starszych przy prowadzeniu różnego rodzaju świetlic, kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Ośrodek Kultury i Sportu	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - Parafie, - OPS, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozwojowej dla osób starszych i niepełnosprawnych	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Ośrodek Kultury i Sportu	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - Parafie, - OPS, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Wspieranie tworzenia i funkcjonowania	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Ośrodek Kultury i Sportu	- placówki oświatowe,	- budżet gminy, - źródła

	lokalnych grup wsparcia			- samorząd gminy, - GKRPA - NGO	zewnętrzne
Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych i niepełnosprawnych, aktywizacja społeczeństwa	Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Kultury i Sportu	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Podjęmowanie działań mających na celu organizowanie jednostek administracji publicznej w sposób przyjazny dla osób niepełnosprawnych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Kultury i Sportu	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - gminne jednostki administracyjne	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Prowadzenie akcji promujących zdrowy styl życia	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne

7.2.2.3 BENEFICJENCI

1. Ludzie starsi.
2. Osoby niepełnosprawne.
3. Rodziny osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Środowisko osób niepełnosprawnych i starszych.

7.2.2.4 PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będą odzwierciedlać następujące rezultaty:

- umożliwienie osobom starszym i niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym,
- rozszerzenie współpracy instytucji i organizacji działających w zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ograniczenie skutków niepełnosprawności poprzez promocję działań profilaktycznych i podnoszenia poziomu wiedzy w społeczności lokalnej,
- zwiększenie dostępności do usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.

7.2.2.5 UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Ważnymi czynnikami, które będą miały wpływ na realizację celu będą:

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania, umiejętności pozyskiwania i optymalnego wykorzystania środków.
3. Dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.

7.2.3 OBSZAR PRIORYTETOWY III – POLITYKA WOBEC OSÓB BEZROBOTNYCH

W ujęciu społecznym bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy, zgłaszających gotowość do jej podjęcia. Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zniechęcenie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, stygmatyzacja, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego. Konsekwencją społeczną jest m.in. ponoszenie przez społeczeństwo kosztów świadczeń na rzecz osób bezrobotnych.

W Gminie Maszewo obserwuje się duży udział osób bezrobotnych korzystających z różnych form pomocy.

7.2.3.1 CEL STRATEGICZNY –

WSPIERANIE AKTYWNOŚCI OSÓB BEZROBOTNYCH NA RYNKU PRACY

7.2.3.2 CELE OPERACYJNE – KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Poprawa działań aktywizacyjnych wobec osób bezrobotnych.
2. Wielowymiarowe wsparcie osób bezrobotnych i ich rodzin.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	INSTYTUCJA KOORDYNUJĄCA	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Poprawa działań aktywizacyjnych wobec osób bezrobotnych	Nawiązanie stałej współpracy z PUP w Goleniowie w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie Gminy Maszewo oraz w zakresie pośrednictwa pracy i doskonalenia zawodowego	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - PUP	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Samorząd gminy	- PUP - OPS	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Zbieranie i udostępnienie informacji o wolnych miejscach pracy na terenie powiatu goleniowskiego	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - PUP	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Współpraca z zakładami pracy w celu pozyskiwania informacji o ofertach pracy	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - PUP Przedsiębiorstwa - zakłady pracy	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
Wielowymiarowe wsparcie osób bezrobotnych	Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego i rzeczowego	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe - samorząd gminy, - kuratorzy - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji zawodowej, pokonywania bezradności klientów pomocy społecznej	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy - NGO - PUP Przedsiębiorstwa	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Przeciwdziałanie uzależnieniu od instytucji pomocy społecznej	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - PUP, - NGO, - przedsiębiorstwa	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne

	Pomoc psychologiczna dla osób bezrobotnych	Zadanie ciągle 2015 - 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - NGO, - PUP	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
--	--	----------------------------	---------------------------	--------------------------------------	--

7.2.3.3 BENEFICJENCI

1. Osoby bezrobotne.
2. Rodziny osób bezrobotnych.
3. Środowisko osób bezrobotnych.

7.2.3.4 PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będzie skutkowało:

1. Zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.
2. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego.
3. Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie walki z bezrobociem.
4. Wsparcie różnorodnych form zdobywania doświadczenia na rynku pracy.
5. Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych, tj. bierność w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

7.2.3.5 UWARUNKOWANIE REALIZACJI CELU

Na stopień realizacji celu będą miały ważny wpływ:

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców gminy na rzecz rozwoju aktywności zawodowej, edukacji i promocji przedsiębiorczości.
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.

7.2.4 OBSZAR PRIORYTETOWY IV – POLITYKA WOBEC ZAGROŻEŃ

Określone w tym dokumencie najważniejsze zagrożenia występujące na terenie Gminy Maszewo to: uzależnienie, przemoc, bezrobocie, wzrost przestępczości w tym nieletnich, ubożenie społeczeństwa, niewydolna opieka rodziców nad dziećmi.

7.2.4.1 CEL STRATEGICZNY –

OGRANICZENIE ZAGROŻEŃ WYSTĘPUJĄCYCH W SPOŁECZEŃSTWIE

7.2.4.2 CELE OPERACYJNE – KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie walki z uzależnieniami.
2. Intensyfikacja działań interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
3. Wspomaganie instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów związanych z różnego rodzaju uzależnieniami.
4. Zapobiegania przestępczości, szczególnie młodzieży.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	INSTYTUCJA KOORDYNUJĄCA	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie walki z uzależnieniami	Realizacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy
	Wdrażanie profesjonalnych programów profilaktycznych	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - ośrodki zdrowia, - policja, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Opracowanie i dystrybucja ulotek promujących zdrowy styl życia	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - ośrodki zdrowia, - policja, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Działalność wychowawcza i informacyjna	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - OKiS - policja, - parafie, - ośrodki zdrowia, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Udzielanie rodzinom , w których występują uzależnienia pomocy psychologicznej i prawnej	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - GKRPA, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie przekazu profesjonalnej wiedzy na temat profilaktyki uzależnień	Zadanie ciągłe 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - ośrodki zdrowia, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
Intensyfikacja działań interdyscyplinarnych	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania	Zadanie ciągłe 2016 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	Dokument źródłowy	Dokument źródłowy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2015 - 2020

w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie				
	Podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w rodzinie, w szkole i środowisku rówieśniczym	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - ośrodki zdrowia, - OPS - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
Wspomaganie instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów związanych z różnego rodzaju uzależnieniami	Organizowanie i dofinansowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - ośrodki zdrowia, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Wspieranie przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie spożywania alkoholu	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - parafie, - OSP, - OPS, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Wspieranie szkół w działaniach mających na celu zapobieganie używania środków psychoaktywnych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Wspieranie szkół w rozwijaniu działań profilaktycznych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Wspieranie programów dla dzieci młodzieży będących alternatywą wobec używania alkoholu i narkotyków	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - parafie, - służba zdrowia, - policja, - OPS, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Edukacja publiczna i szkolenia przedstawicieli różnych grup społecznych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - OPS, - służba zdrowia, - policja, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
Zapobieganie przestępczości, szczególnie młodzieży	Popularyzowanie i promowanie zajęć pozaszkolnych	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Placówki oświatowe	- samorząd gminy, - GKRPA,	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Współpraca	Zadanie ciągle	Placówki oświatowe	- samorząd gminy,	- budżet gminy,

	pedagogów szkolnych z policją, kuratorami i pracownikami socjalnymi na rzecz ograniczenia skali przestępczości	2015 – 2020		- kuratorzy, - OPS, - policja,	- źródła zewnętrzne
	Zapobieganie przestępczości i wykroczeniom w szkołach oraz podniesienie w nich poziomu bezpieczeństwa	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Placówki oświatowe	- samorząd gminy, - policja, - kuratorzy, - NGO, - GKRPA,	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne

7.2.4.3 BENEFICJENCI

1. Osoby uzależnione.
2. Rodziny osób uzależnionych.
3. Rodziny, w których występuje przemoc.
4. Dzieci i młodzież.
5. Instytucje działające w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Organizacje pozarządowe.
7. Nauczyciele.

7.2.4.4 PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będzie skutkowało:

1. Zwiększeniem działań profilaktycznych szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży.
2. Zmniejszeniem skali wykluczenia społecznego.
3. Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie walki z uzależnieniami i przemocą w rodzinie.
4. Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych.

7.2.4.5 UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Na stopień realizacji celu będą miały wpływ:

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców gminy na rzecz propagowania zdrowego stylu życia bez używek.
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
3. Dobrze przygotowana kadra oświaty, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji i innych instytucji współpracujących.

7.2.5 OBSZAR PRIORYTETOWY V –

POLITYKA WOBEC SŁUŻB SOCJALNYCH W GMINIE MASZEWO

Zapisy Strategii mogą być realizowane przede wszystkim przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy od jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego.

Kapitał ludzki to: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej. Kapitał społeczny jest uzupełnieniem kapitału ludzkiego. Składa się z relacji międzyludzkich, tj. zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwia wspólne działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenie będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe sprostanie wymogom nowoczesnego społeczeństwa.

7.2.5.1 CEL STRATEGICZNY –

SYSTEMOWE I TECHNICZNE **WZMOCNIENIE DZIAŁAŃ SŁUŻB** **SOCJALNYCH GMINY MASZEWO**

7.2.5.2 CELE OPERACYJNE – KIERUNKI DZIAŁANIA

1. Stworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych.
2. Rozwój potencjału Ośrodka Pomocy Społecznej w Maszewie.
3. Zapewnienie warunków skutecznego wdrażania zapisów niniejszej strategii.

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	INSTYTUCJA KOORDYNUJĄCA	PARTNERZY	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Stworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych	Monitoring potrzeb społecznych i możliwości ich zaspokojenie realizowanych przez pracowników OPS	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- placówki oświatowe, - samorząd gminy, - GKRPA, - kuratorzy, - ośrodki zdrowia, - policja, - PUP - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Wspieranie i upowszechnianie współpracy pomiędzy sektorem publicznym szczególnie w zakresie kierowania i realizacji zadań publicznych wynikających z niniejszej Strategii lub innych programów realizowanych w zakresie pomocy społecznej	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - GKRPA, - ośrodki zdrowia, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Bieżące aktualizowanie informacji o działalności OPS na stronach internetowych	W miarę potrzeb	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy,	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Budowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej wśród mieszkańców Gminy	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - lokalne media	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
Rozwój potencjału Ośrodka Pomocy Społecznej	Systematyczne, kierunkowe szkolenia dla osób realizujących działania z zakresu polityki społecznej na terenie Gminy	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - GKRPA, - instytucje szkolące - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Pomoc w rozwijaniu wolontariatu jako formy wzmocnienia kadry OPS	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - Parafie, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Rozszerzenie personelu o dodatkowych specjalistów	W miarę potrzeb	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - GKRPA, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Zapewnienie superwizji dla pracowników OPS	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - NGO	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Prowadzenie działań przeciw „wypaleniu	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- samorząd gminy, - NGO	- budżet gminy, - źródła

	zawodowemu pracowników OPS”				zewnętrzne
Zapewnienie warunków skutecznego wdrażania zapisów niniejszej Strategii	Wdrażanie Strategii zgodnie z harmonogramem	Zadanie ciągle 2015 – 2020	OPS	- partnerzy zgodnie z wyznaczonymi zadaniami	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Coroczne dążenie do zabezpieczenia w budżecie gminy środków na realizację Strategii	Zadanie ciągle 2015 – 2020	OPS	- partnerzy zgodnie z wyznaczonymi zadaniami	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Pozyskiwanie zewnętrznych środków na realizację Strategii	Zadanie ciągle 2015 – 2020	Ośrodek Pomocy Społecznej	- partnerzy zgodnie z wyznaczonymi zadaniami	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne
	Pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zapisów Strategii	Zadanie ciągle 2015 – 2020	OPS	- partnerzy zgodnie z wyznaczonymi zadaniami	- budżet gminy, - źródła zewnętrzne

7.2.5.3 BENEFICJENCI

1. Pracownicy OPS.
2. Lokalni liderzy.
3. Wolontariusze.

7.2.5.4 PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będzie skutkowało:

1. Rozwojem wolontariatu.
2. Wyłonieniem lokalnych liderów.
3. Podniesieniem profesjonalnych działań pracowników OPS.

7.2.5.5 UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Na stopień realizacji celu będą miały ważny wpływ:

1. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.
3. Zaangażowanie w rozwój kadry OPS oraz umiejętność zastosowania pozyskanych informacji przez pracowników Ośrodka w praktyce.

VIII KOORDYNATOR

Wobec faktu, że realizatorem zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Maszewie, pełnić on będzie funkcję koordynatora Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo.

Do współpracy w realizacji przyjętych w Strategii zamierzeń i określonych kierunków działań przewidziane jest uczestnictwo instytucji, placówek i organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej.

IX ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Przewiduje się następujące źródła finansowania Strategii :

- środki własne samorządu
- środki z budżetu centralnego
- środki partnerów przedsięwzięcia (np. NGO)
- środki funduszy krajowych
- środki strukturalne Unii Europejskiej

Możliwość zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju Gminy zależeć będzie od czynników :

- wielkości środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa
- potencjału absorpcyjnego poszczególnych organizacji społecznych i instytucji
- zdolności przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Gminy Maszewo w sferze społecznej.

W procesie powstawania nowoczesnego społeczeństwa opartego na wzajemnych relacjach gospodarki wolnorynkowej, gdzie ludzie wymieniają między sobą towary i usługi, poza przyjętą formą działalności gospodarczej istnieje potrzeba aktywności społecznej, szczególnie w czasach kiedy państwo nie jest w stanie zadbać o potrzeby wszystkich członków swojej wspólnoty. Jest to możliwe w ramach funkcjonowania organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń. Obok instytucji zajmujących się pomocą innym ludziom z ramienia urzędu, organizacje pozarządowe cieszą się dużą skutecznością . Organizacje pozarządowe są bardziej efektywne od instytucji, ponieważ wykorzystują na swoje cele 80 – 90 % powierzonych im środków, w tym zawierają się również środki samodzielnie zdobyte. Przyczynia się to do poprawy jakości życia. Od tych organizacji zależy dziś bardzo wiele.

Wciąż za mała jest liczba organizacji o profilu pomocy socjalnej. Potrzebna jest więc powszechna akcja na rzecz działań społecznych i możliwości zorganizowania tych działań w ramach organizacji pozarządowych. Spektakularne akcje charytatywne to wciąż za mało w obliczu wielości potrzeb. Rodzi się tu potrzeba uświadomienia społeczeństwu możliwości, jakie można wykorzystać za pośrednictwem organizacji pozarządowych.

Obok środków krajowych i unijnych projekty z zakresu pomocy społecznej mogą być finansowane przez organizacje pozarządowe.

X SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI

11.1 ZAŁOŻENIA STRATEGII

W obliczu głównych problemów społecznych Gminy Maszewo, biorąc pod uwagę szczegółową analizę danych zgromadzonych w trakcie tworzenia niniejszego dokumentu, należy sformułować następujące założenia strategiczne na najbliższe lata:

- ❖ Z prognoz demograficznych na najbliższe lata wynika, że na terenie Gminy Maszewo zmniejszeniu będzie ulegała liczba mieszkańców, pogorszy się struktura wiekowa i nastąpi wzrost wielkości populacji ludności w wieku poprodukcyjnym. Ważne jest zapewnienie odpowiedniej opieki osobom niepełnosprawnym i starszym, zarówno samotnym jak i pozabawionym opieki. Pożądane jest organizowanie opieki w miejscu zamieszkania, angażowanie pomocy sąsiedzkiej, aktywizowanie środowiska lokalnego, jak również w ostateczności kierowanie do placówek zapewniających opiekę całodobową. Takie prognozy ukierunkowują cele strategiczne w pomocy społecznej na szeroko rozumianą pomoc osobom w podeszłym wieku, a przede wszystkim zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie osób starszych w domach pomocy społecznej i zabezpieczenie usług opiekuńczych oraz pobytu w dziennych ośrodkach wsparcia dla seniorów.

Coraz więcej osób wymaga pomocy w formie skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej. Alternatywą może być tworzenie domów dziennego pobytu. Jest to forma środowiskowej pomocy półstacjonarnej służącej utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku. Wprawdzie świadczą one pomoc tylko w określonym czasie, niemniej umożliwiają osobom starszym zaspokojenie wielu potrzeb nie tylko podstawowych. W placówkach tego typu, poza usługami bytowymi, prowadzone są także usługi wspomagające, zajęcia kulturalno -oświatowe oraz usługi rehabilitacyjne. Różne formy terapii zajęciowej pozwalają osobom starszym zachować aktywną postawę bez konieczności umieszczania w domu pomocy społecznej. Wskazane jest zwiększenie nakładów na usługi opiekuńcze, które są inną

formą pomocy osobom, które z powodu wieku, choroby i innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są tej pomocy pozbawione z różnych powodów. Od trzech ostatnich lat obserwuje się wzrost zapotrzebowania na tą formę opieki. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pomoc tą zapewniają opiekunki środowiskowe w miejscu zamieszkania osoby;

- ❖ Zauważalna coraz bardziej staje się potrzeba utworzenie lub zapewnienie miejsc w mieszkaniach socjalnych, chronionych. O pobyt w mieszkaniu chronionym może starać się osoba, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę (szczególnie dotyczy to osób z zaburzeniami psychicznymi) potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga całodobowej opieki. Mieszkania chronione są alternatywnym rozwiązaniem problemu zapewnienia opieki osobom starszym, niepełnosprawnym, formą środowiskowej pomocy, głównie dla rodzin nie będących w stanie zapewnić potrzeb socjalnych, ani też z różnych przyczyn nie mogących pełnić roli opiekuńczej i wspierającej. Mieszkanie takie daje szansę na niezależne, samodzielne na miarę możliwości życie i nabywanie umiejętności społecznych, w szczególności przez osoby opuszczające rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady dla nieletnich itp. Ponadto pogłębiający się stan ubożenia osób i rodzin, nie pozwala na zakup własnych mieszkań, a ten stan wyzwała konieczność organizowania na terenie Gminy większej liczby lokali socjalnych;
- ❖ Z uwagi na rosnące zapotrzebowanie na bezpłatne poradnictwo specjalistyczne tj. porady prawne, rodzinne, psychologiczne, wskazane jest zwiększenie nakładów finansowych samorządu na tego typu usługi. Związane jest to z narastaniem problemów społecznych wynikających z pogarszającej się sytuacji ekonomicznej m.in. niestabilna sytuacja na rynku pracy, zatrudnianie bez umów o pracę, migracje zarobkowe, narastającą dysfunkcjonalność rodzin, rozwody, samotne macierzyństwo, negatywne wzorce zachowań społecznych, nałogi, brak poczucia przynależności do rodziny i identyfikacji z nią;
- ❖ Wskazane jest wdrożenie nowego modelu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, a tym samym zwiększenie środków finansowych gminy na realizację zadań w tym zakresie. Szczególnie dotyczy to zatrudnienia asystentów rodziny. Kontynuowanie zatrudnienia i rozwijanie form pracy asystentów rodziny umożliwi powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej oraz zapobiegnie odbieraniu dzieci z rodzin do pieczy zastępczej. Niepokojąco wzrasta liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, a co za tym idzie małoletni są pozostawieni w środowiskach destrukcyjnym, gdzie narażone jest ich życie i zdrowie, a także prawidłowe funkcjonowanie w dorosłym życiu. Zatrudnianie asystentów rodzinnych na terenie gminy ograniczy proces niewydolności i tym samym umieszczenia dziecka poza Gminą oraz wyeliminuje koszty utrzymania dziecka w różnych formach zastępczych;

- ❖ Niewątpliwie ogrom problemów, jakie uniemożliwiają rodzinom poprawne funkcjonowanie wymaga właściwego zdiagnozowania i podjęcia odpowiednich działań przez pracowników socjalnych. Do realizacji tych celów potrzebna jest odpowiednia liczba dobrze przygotowanych pracowników socjalnych. Tymczasem Ośrodek Pomocy Społecznej nie spełnia w dalszym ciągu normy zatrudnienia określonej w ustawie o pomocy społecznej, zgodnie z którą w Gminie Maszewo liczącej ponad 8 tys. mieszkańców powinno pracować w rejonach opiekuńczych 4 pracowników socjalnych. Aktualnie w Ośrodku zatrudnionych jest czterech pracowników socjalnych, jednak jeden z nich jest w pełni finansowany ze środków Unii Europejskiej tylko do końca 2014 r. Jego praca umożliwia jedynie wykonywanie zadań w obszarze projektu systemowego. Dociążanie pracowników dodatkowymi zadaniami, nie wpływa pozytywnie na właściwą ich realizację, wywołując zjawisko przemęczenia i wypalenia zawodowego. Należy dążyć do zapewnienia wymaganej ustawowo liczby pracowników;
- ❖ Zmiany zachodzące w pomocy społecznej w ostatnich latach stanowią coraz więcej zadań przed pracownikami socjalnymi zatrudnionymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Maszewie. W związku z tym należy podjąć działania w kierunku zatrudnienia w Ośrodku psychologa, który wspierałby pracowników socjalnych w działaniu aktywizującym klientów pomocy społecznej;
- ❖ Celem strategicznym jest rozwijanie i upowszechnianie form aktywnej integracji społecznej i zawodowej oraz umożliwienie dostępu do nich osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przy pomocy zewnętrznych środków finansowych z projektów w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z programów i konkursów finansowanych z budżetu państwa;
- ❖ Poszerza się krąg osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem. Szczególnie narażone na nie są osoby niepełnosprawne i przewlekłe chore, osoby o niskim poziomie wykształcenia, osoby bezrobotne, uzależnione, opuszczające zakład karny, mające problemy ze zdrowiem psychicznym, rodziny wielodzietne. Dla ograniczania obszarów ubóstwa wskazany jest rozwój form zatrudnienia takich jak: prace społecznie użyteczne, interwencyjne czy roboty publiczne;
- ❖ Na efektywne realizowanie zadań w obszarze pomocy społecznej ma wpływ dobra współpraca podmiotów działających na rzecz poprawy poziomu życia mieszkańców Gminy Maszewo. Coraz większego znaczenia nabiera wspólne działanie w celu poszukiwania skutecznych form pomocy wykraczających poza zakres działania i możliwości pojedynczych organizacji. Wskazana jest troska o tworzenie dobrego, przyjaznego klimatu do rozwoju współpracy, podejmowania działań interdyscyplinarnych instytucji niosących pomoc ludziom. Ważne w tym zakresie jest przede wszystkim wzmożone współdziałanie ze środowiskiem lokalnym, jednostkami pozarządowymi i samorządem gminnym;

11.2 CELE STRATEGICZNE I WSKAŹNIKI ICH REALIZACJI

CEL	WSKAŹNIKI
Cel strategiczny I Wzmocnienie pozycji rodziny w obliczu jej kryzysu	- liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym, - liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia, - liczba udzielonych porad, - liczba rodzin objętych działaniami asystenta rodziny, - liczba rodzin objęta pomocą finansową, - liczba rodzin objęta pomocą w formie dożywiania, - liczba wdrożonych programów pokonywania bezradności społecznej i przeciwdziałaniu uzależnieniu od pomocy społecznej, - liczba uczestników tych programów, - liczba udzielonych porad psychologicznych, - liczba rodzin objętych wsparciem psychologa, - liczba wdrożonych programów edukacyjnych dla rodziców, - liczba uczestników tych programów, - liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, - liczba uczestników tych programów, - liczba uczestników alternatywnych form spędzania czasu wolnego, - liczba programów wspierających integrację rodzin, - liczba uczestników tych programów, - liczba nawiązanych partnerstw w zakresie wsparcia rodziny, - liczba dzieci korzystających z organizowanego wypoczynku, - liczba uczestników świetlic.
Cel strategiczny II Ułatwienie funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych	- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, - liczba wolontariuszy, - liczba osób objętych pomocą wolontariuszy, - liczba porad psychologicznych, - liczba osób objętych pomocą finansową, - liczba osób uczestniczących w różnych formach aktywizacji, - liczba świetlic wykorzystujących potencjał osób starszych przy ich prowadzeniu dla dzieci i młodzieży, - liczba uczestników tych spotkań, - liczba materiałów promocyjnych, - liczba uczestników lokalnych grup wsparcia, - liczba przeprowadzonych kampanii, - liczba jednostek administracji publicznej, które wdrożyły program działań

	przyjaznych dla osób niepełnosprawnych, - liczba akcji promujących zdrowy styl życia
Cel strategiczny III Wspieranie aktywności osób bezrobotnych na rynku pracy	- liczba osób objętych aktywnymi formami wsparcia, - liczba osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych, - ilość ofert pracy udostępnionych osobom bezrobotnym, - ilość współpracujących zakładów pracy, - ilość akcji promocyjnych, - ilość osób objętych wsparciem finansowym, - ilość osób objętych wsparciem w ramach programu pokonywania bezradności klientów OPS, - ilość osób objętych kontraktem socjalnym, - ilość udzielonych porad psychologicznych.
Cel strategiczny IV Ograniczenie zagrożeń występujących w społeczeństwie	- ilość akcji profilaktycznych, - ilość uczestników, - ilość wdrożonych programów, - ilość uczestników, - ilość materiałów promocyjnych, - ilość porad prawnych, - ilość porad psychologicznych, - ilość audycji w lokalnych mediach, - ilość Niebieskich Kart, - ilość spotkań grup roboczych, - ilość działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną, - ilość organizacji, które uzyskały wsparcie na działania mające na celu zmianę obyczajów w zakresie spożycia alkoholu, - liczba zawartych porozumień z organizacjami pozarządowymi, - ilość szkół, które uzyskały wsparcie na działania związane z zapobieganiem używania środków psychoaktywnych, - ilość programów, które uzyskały wsparcie, - ilość uczestników tych programów, - ilość szkoleń, - ilość uczestników szkoleń, - ilość spotkań, - ilość programów szkolnych zwiększających bezpieczeństwo w szkole
Cel strategiczny V Systemowe i techniczne wzmocnienie działań służb socjalnych Gminy Maszewo	- liczba klientów pomocy społecznej, - liczba klientów pomocy społecznej objętych kontraktem socjalnym, - liczba udzielonych świadczeń, - kwoty udzielonych świadczeń, - liczba akcji promocyjnych, - liczba szkoleń dla pracowników OPS, - liczba pozyskanych wolontariuszy, - liczba dodatkowo współpracujących specjalistów, - liczba zrealizowanych superwizji indywidualnych i grupowych, - liczba pracowników objętych wsparciem przeciw wypaleniu zawodowemu,

	- liczba pozyskanych partnerów
--	--------------------------------

11.3 MONITORING REALIZACJI STRATEGII

Monitoring wdrażania strategii powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych bądź też narastania niektórych problemów społecznych.

10.4 ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miejskiej w Maszewie. W szczególności strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Rady czy Burmistrza Maszewa. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców czy ich grup. Zmiana działań, o których mowa w strategii może nastąpić w trakcie wdrażania niniejszego dokumentu.

PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo na lata 2015 – 2020 jest dokumentem otwartym. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami gminy i wymogami prawa. Stanowi bardziej kompleksową analizę sytuacji Gminy Maszewo w aspekcie polityki społecznej. Strategia precyzuje zadania samorządu gminnego w zakresie problemów społecznych i nakreśla pożądane kierunki ich działania. Jako wieloletni dokument planistyczny, będzie wymagała uszczegółowienia i precyzowania w trakcie okresu wdrożeniowego. Zakłada realizację wielu powiązanych ze sobą działań. Niektóre z nich mogą być jednak wykonywane niezależnie, ale wszystkie stanowią zwartą konstrukcję głównego celu jakim jest zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego zapobiegającego wykluczeniu i marginalizacji osób oraz grup społecznych.

Skuteczność realizacji strategii uzależniona będzie od wielu czynników, a przede wszystkim od zaangażowania administracji samorządowej, współdziałania instytucji i organizacji pozarządowych działających na lokalnym terenie oraz wielkości pozyskanych środków.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Maszewo jest szansą na optymalne wykorzystanie potencjału wszystkich partnerów polityki społecznej. To szansa na uruchomienie procesów aktywizacji społeczności lokalnej, to wreszcie możliwość powołania lokalnych koalicji, porozumień na rzecz realizacji konkretnych projektów i programów społecznych. Wykorzystanie tej szansy leży głównie po stronie samorządu, który może włączyć organizacje społeczne do współdziałania.

Spis tabel

Tabela nr 1. Powierzchnia i ludność w 2013 r.

Tabela nr 2. Ludność według płci i wieku w 2013 r. (ogółem)

Tabela nr 3. Liczba kobiet w 2013 r.

Tabela nr 4. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2013 r.

Tabela nr 5. Uczniowie Szkół Podstawowych i Gimnazjum funkcjonujących na terenie Gminy Maszewo

Tabela nr 6. Liczba i typ rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2010 - 2013

Tabela nr 7. Struktura wieku odbiorców pomocy społecznej w latach 2010 - 2013

Tabela nr 8. Ubóstwo jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010 - 2013

Tabela nr 9. Bezrobocie jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 10. Bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 11. Niepełnosprawność jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 12. Długotrwała lub ciężka choroba jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 13. Potrzeba ochrony macierzyństwa jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 14. Alkoholizm jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 15. Wielodzietność jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 16. Narkomania jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 17. Przemoc jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 18. Sytuacje kryzysowe jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 19. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 20. Bezdomność jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 21. Zdarzenia losowe jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 22. Sieroctwo jako powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2013

Tabela nr 23. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Maszewo w latach 2010 - 2013

Tabela nr 24. Pracujący w latach 2010-2013

Tabela nr 25. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w latach 2010 – 2013 (odbiorcy powyżej 18 roku życia)

Tabela nr 26. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010- 2013

Tabela nr 27. Rodzaje podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w latach 2011 - 2013

Tabela nr 28. Dzieci z terenu Gminy Maszewo w rodzinach zastępczych według wieku w latach 2010 - 2013

Tabela nr 29. Dzieci z terenu Gminy Maszewo w rodzinach zastępczych według wieku w latach 2010 - 2013

Tabela nr 30. Dzieci z terenu Gminy Maszewo skierowane w latach 2010 - 2013 do placówek opiekuńczo-wychowawczych

Tabela nr 31. Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży w opinii pedagogów szkolnych

Tabela nr 32. Ludność w wieku poprodukcyjnym w latach 2010 - 2013

Tabela nr 33. Pomoc w formie zasiłku celowego specjalnego w latach 2010 - 2013

Tabela nr 34. Świadczenia rodzinne udzielone w latach 2010- 2013

Tabela nr 35. Liczba osób i wskaźniki odpłatności za usługi opiekuńcze w latach 2010 - 2013

Tabela nr 36. Liczba osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych w latach 2010 - 2013

Tabela nr 37. Koszty utrzymania mieszkańców Gminy Maszewo w domach pomocy społecznej

Tabela nr 38. Liczba korzystających z poradnictwa specjalistycznego

Tabela nr 39. Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną w latach 2010-2013

Spis wykresów

Wykres nr 1. Skala ubóstwa w Gminie Maszewo

Wykres nr 2. Zagrożenia zjawiskami bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Wykres nr 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2010 - 2013 z tytułu ochrony macierzyństwa

Wykres nr 4. Udzielona pomoc z powodu wielodzietności, w latach 2010 - 2013

Wykres nr 5. Skala problemów występujących w środowisku dzieci i młodzieży w opinii pedagogów szkolnych.

Wykres nr 6. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych na terenie Gminy Maszewo w latach 2010 - 2013